

LATVIJAS UNIVĒRSITĀTES
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTES
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻAS

**APGAISMOJUMA IZPĒTE IMPRESIONISMA MĀKSLINIEKU
GLEZNOJUMOS 4. KLASES VIZUĀLĀS MĀKSLAS STUNDĀS**

DIPLOMDARBS

Autors: Elizabete Šulte

Studenta apliecības Nr.: es15039

Darba vadītājs: Asoc.prof. Juris Utāns

RĪGA 2019

ANOTĀCIJA

Darba autore Elizabete Šulte ir izstrādājusi diplomdarbu, kura tēma ir “Apgaismojuma izpēte impresionisma mākslinieku gleznojumos 4. klases vizuālās mākslas stundās”. Mērķis ir izpētīt kā impresionisma mākslinieki glezvoja apgaismojumus darbā ar 4.klases skolēniem vizuālās mākslas stundās.

Diplomdarbs ir veidots no trīs daļām. Pirmajā daļā ir izpētīta impresionisma vēsture un attīstība; otrajā daļā tika veikta teorētiska māksliniecisko izteiksmes līdzekļu izpēte, kas saistīta ar impresionisma mākslas virzienu. Diplomdarba trešajā daļā ir izveidota uzdevumu kopa, kas atbilst skolēnu vecumposmam, uzdevumu kopas aprobācija un secinājumi. Noslēguma veikti secinājumi par diplomdarbu.

Diplomdarbs sastāv no 65 lapaspusēm un 11 pielikumiem.

Uzdevumu kopa tika realizēta un pārbaudīta Kalnciema vidusskolas 4.klasē.

Atslēgas vārdi: impresionisms, apgaismojums, glezniecība, mākslas valoda.

ANNOTATION

The author Elizabete Šulte has completed graduation diploma “Light Research in Impressionism Artist Paintings in Visual Art Lessons in Grade 4”. The main task is to explore how impressionism artists painted the light in visual art classes with 4th grade students.

The diploma paper consists of 3 parts.

The first part examines history and development of impressionism; the second part explores theoretical elements of art, which relates to impressionism. In the third part the group of assignments is made, which is appropriate for relevant age group, the approbation and conclusion. In the final part are conclusions about diploma paper.

Diploma paper consists of 65 pages and 11 attachments.

Group of assignments has been realized and verified in Kalnciema high school, grade 4.

Key words: impressionism, light, painting, language of art.

Satura rādītājs

IEVADS	4
1. IMPRESIONISMA TEORĒTISKĀ IZPĒTE	6
1.1. Impresionisma vēsturiskā attīstība	6
1.2. Impresionisma raksturojums	7
2. IMPRESIONISMA MĀKSLINIECISKO IZTEIKSMES LĪDZEKĻU TEORĒTISKĀ IZPĒTE	9
2.1. Gaisa perspektīva.....	9
2.2. Krāsa, gaisma	9
2.3. Kompozīcija	11
3. UZDEVUMU KOPAS IZVEIDE UN APROBĀCIJA	13
3.1. Vecumposma īpatnības un izvēlētās metodes uzdevuma veikšanai.....	13
3.2. Uzdevumu kopa	16
3.3. Mācību uzdevumu kopas darbu aprobācijas analīze	21
3.4. Uzdevumu kopas analīze un secinājumi	32
3.5. Skolēnu mācību sasniegumu analīze un novērtējums	36
NOBEIGUMS	45
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI	47
PIELIKUMI.....	49
1. Pielikums. Klods Monē, “Ūdensrozes”	49
2. Pielikums. Prezentācijas “Kas ir impresionisms?” izklājums.	50
3. Pielikums. Pirmajā stundā izmantotais izdales materiāls, mācību spēle, “Kas ir impresionisms?”.....	52
4. Pielikums. Gleznas salīdzināšanai pārbaudes darbam	52
5. Pielikums. Skolēna SV18 fotoattēli.....	53
6. Pielikums. Pārbaudes darbu paraugi no vērtējumu tabulas.....	54
7. Pielikums. Pārbaudes darba paraugs.....	57
8. Pielikums. Uzdevuma “Gleznas turpinājums” izdalīto fragmentu paraugs.....	58
9. Pielikums. Gaisa perspektīva.....	59
10. Pielikums. Pabeigti skolēnu darbi.....	60
11. Pielikums. Autora radošais darbs.....	64

IEVADS

Tēmas aktualitāte: Impresionisms, kas radās 19. gadsimtā Francijā, pilnībā mainīja līdz tam laikam esošo uztveri par mākslu. Māksla vairs netika uzskatīta kā tikai ideālā attēlošana. Ierastās gleznieciskās ainavas nomainīja ainavas, kur uzsvars tika likts nevis uz tematiku, bet gan uz gaismu un tā brīža atmosfēras ietekmi uz krāsu. Šis glezniecības žanrs paplašināja gan gleznotāju iespējas, gan arī skatītāju redzes loks mainījās. 4.klasē tiek apgūtas un pilnveidotas dažādas prasmes, kuras var saistīt ar impresionisma mākslas virzienu. Skolēni apgūst gan kompozīcijas principus, gan arī apjoma attēlojumu, kā arī iespējas kā attēlot apgaismojumu. Kā paredz jaunā lietpratības pieeja, ir jācenšas pēc iespējas vairāk sasaistīt mācību saturu ar reālo dzīvi. Skolēni, pildot šos uzdevumus, tiek mudināti palūkoties sev apkārt, smelties iedvesmu no sev apkārtējās, ikdienas vides.

Diplomdarba tēma: Apgaismojuma izpēte impresionisma mākslinieku glezņojumos 4. klases vizuālās mākslas stundās.

Mērķis: Izpētīt impresionisma mākslinieku apgaismojumu glezņojumus darbā ar 4.klases skolēniem vizuālās mākslas stundās.

Uzdevumi:

- Teorētisko un vizuālo materiālu izpēte;
- Izpētīt vecumposma īpatnības;
- Izveidot atbilstošu mācību uzdevumu kopu;
- Prakses laikā realizēt izstrādāto mācību uzdevumu kopu;
- Apkopot iegūtos rezultātus un aprobēt tos;
- Vērtēt sasniegtos rezultātus un izdarīt secinājumus.

Diplomdarbā izmantotās metodes: literatūras un avotu izpēte un analīze, mākslas darbu izpēte, pedagoģiskā izmēģinājuma darbība, skolēnu darba rezultātu vērtēšana un analīze.

Pētījuma bāze: Kalnciema vidusskolas 4. klase, 20 skolēni, 10-11 gadus veci.

Avoti: Pedagoģiskā un mākslas literatūra, interneta avoti, mākslas darbu izpēte internetā, vizuālās mākslas izglītības standarts (2004), priekšmeta programmas paraugs (2005).

Diplomdarba struktūra: Bakalaura darbs sastāv no anotācijas latviešu un angļu valodās, ievada, 3 nodaļām, 10 apakšnodaļām, secinājumiem, izmantotajiem avotiem un pielikuma. Pielikumā ir iekļautas mākslas darbu reprodukcijas, skolēnu radošie darbi, prezentācijas izklājums.

1. IMPRESIONISMA TEORĒTISKĀ IZPĒTE

1.1. Impresionisma vēsturiskā attīstība

Impresionisma aizsākumi meklējami Francijā, kur kāds kritiķis vārdā Luijs Leruā nievājoši izteicies par Kloda Monē (*Claude Moent*) (1840-1926) gleznu “Impresija. Saules lēkts.” (“*Impression. Soleil levant*”), kas bija aplūkojama izstādē kāda fotogrāfa darbnīcā Parīzē. Pēc gleznas aplūkošanas kritiķis šo izstādē redzamo mākslinieku darbu grupu nodēvējis par “*impresionistiem*”. Ernsts Hans Gombrihs (*Ernst Hans Gombrich*) savā grāmatā raksta, ka šādu frāzi izsakot, kritiķis vēlējies paust, ka darbi ir nepabeigti, to autoriem nav pietiekamas zināšanas un, ka gleznās nepietiek ar mirkļa iespaيدا attēlošanu vien (Gombrihs, 1995: 518).

Šī žanra rašanos veicināja arī dažādi tehniskie izgudrojumi – fotogrāfijas atklāšana, ko paveica Njepss (*Joseph Nicéphore Niépce*) 1826. gadā, un rūpnieciski ražotās eļļas krāsas, kas nu jau bija pieejamas tūbiņās. Nadēža Lanerī-Dažāna (*Nadeije Laneyrie-Dagen*) uzsver, ka Fotogrāfijas atklāšana impresionistiem pavēra plašāku redzes loku, kas ļāva vairāk izpētīt apkārtējo pasauli. Taču eļļas krāsas tūbiņās sniedza iespēju māksliniekiem doties plenēros, kuros varēja gleznot uz vietas, nevis izveidotās skices vēlāk pārgleznot darbnīcās (Lanerī-Dažāna, 2004: 237).

Klods Monē ir uzskatāms par impresionisma aizsācēju, taču arī viņam bija vairāki skolotāji un iedvesmas avoti. Grāmatas “Tas ir Monē” autore Sāra Papvērta (*Sara Pappworth*) pauž, ka viens no Monē skolotājiem, kā pats atzinis, bija Ežēns Budēns (*Eugène Boudin*) (1824-1898). Budēns mudinājis Monē pievērsties ainavai un neizniekot savu talantu karikatūru zīmēšanā. Abi mākslinieki devušies kopīgā plenērā, par kuru vēlāk Klods Monē izteicies: “Es ieskatījos vēriņgāk, un piepeši manu acu priekšā it kā pavērās plīvurs... Aptvēru kāda var būt glezniecība... Jūs (Budēns) bijāt pirmais, kurš man iemācīja ieraudzīt un saprast!” Klods Monē savos darbos turpināja savu kolēģu Eduārda Manē (*Édouard Manet*) (1832-1883) un Gistava Kurbē (*Gustave Courbet*) (1819-1877) ideju attīstību (Papvērta, 2015: 7).

Kā Dīters Božans (*Dieter Beaujean*) vēsta, jauno glezniecības virzienu arī pārstāvēja mākslinieks Kamils Pisaro (*Camille Pissarro*) (1830-1903). Tāpat arī pie šī virziena pirmās paaudzes pieder tādi mākslinieki kā Alfreds Sislejs (*Alfred Sisley*) (1839-1899), Fredriks Bazils (*Frédéric Bazille*) (1841-1870), Berta Morizo (*Berthe Morisot*) (1841-1895) un Mērija Keseta (*Mary Cassatt*) (1844-1926). Mākslinieki Edgars Degā (*Edgar Degas*) (1834-1917) un

Pols Sezāns (*Paul Cézanne*) (1839-1906) pie impresionisma pievērsās tikai kādu laiku (Lanerī-Dažāna 2004: 238). Runājot par dažādiem impresionisma pārstāvjiem, nevar aizmirst Vinsentu van Gogu (1853-1890), kurš iedvesmojās no impresionistu darbiem un vēlāk, savā mākslinieka darbībā, izmantoja tos kā piemērus (Božans, 2006:27).

Vēlāk, 20. gadsimtā, impresionisms netika aizmirsts. Mākslinieku jaunā paaudze turpināja iedvesmoties no Monē un citu darbiem (Papvērta, 2015:78). Monē pēdējā darbu sērija, kur tika attēlotas ūdensrozes no viņa dārzā esošā Živernī dīķa (*Giverny pond*), pavēra ceļu abstraktajai mākslai (Huyghe 1992: 141). Turpmāk, ietekmējoties no impresionisma, radās tādi mākslas virzieni kā neoimpresionisms (arī saukts par divizionismu vai puantīlismu), sintētisms, nabisms, fovisms (Lanerī-Dažāna, 2004: 243-250).

1.2. Impresionisma raksturojums

Impresionisti savos darbos uzsvaru liek uz gaismu, tās spēlēm uz dažādām virsmām, tāpēc nereti tika gleznotas dažādas ainavas un pilsētu skati, ēkas. Darbi parasti bija nelieli, jo tika radīti plenērā, taču ir arī vairāki izņēmumi, kad tapa lielformāta darbi, piemēram, Kloda Monē, “Ūdensrozes”, kas atrodas Parīzē, Oranžērijas muzejā (sk.1.pielikumu). Nereti mākslinieki rada darbu sērijas (*K. Monē, “Siena kaudzes”, “Ruānas katedrāles”*), lai pēc iespējas labāk varētu attēlot kā mainās gaisma dažādās diennakts stundās. Gaismas attēlojums uz dažādām kustīgām virsmām arī bija ļoti izplatīts motīvs impresionistu darbos – gaismas atspīdumi uz ūdens virsmas, gaismas un ēnas spēles uz kailas miesas (Lanerī-Dažāna, 2004: 239, 242).

Impresionisti ļoti labprāt attēloja dažādas ikdienas ainas, kur bija manāma kāda kustība, norise, darbības. Tāpēc bieži tika attēlota kādas pilsētas ikdienas burzma, pilsētnieku izklaides, piemēram, tēršanās kafejnīcās, cilvēku izklaides bāros, zirgu skriešanās sacīkstes, balles, teātri, operas. Lai gan mākslinieki dažkārt attēloja portretus vai kluso dabu, šie motīvi viņiem nešķita saistoši. Impresionisti savās gleznās nevēlas paust kādu apslēptu vēstījumu, tāpēc žestu attēlošana viņiem šķita mazsvarīga (Lanerī-Dažāna, 2004: 239, 242).

Daudziem impresionisma pārstāvjiem (*Monē, Morizo, Pisaro, Sislejs*) bija raksturīgs izteikts triepiens, tas bija īss, labi redzams un skaidrs. Tāpēc aplūkojot gleznas tuvumā, viss saplūst vienā veselumā. Mākslinieki necentās izgleznot katru detaļu, īpaši pilsētas ainās. Tika gleznoti tikai noprotami cilvēku silueti, bez asām malām, tādējādi atspoguļojot tajā mirklī esošo īslaicīgo kustību (Huyghe, 1992: 121).

Salīdzinot ar iepriekšējiem glezniecības virzieniem, kas bija reālisms un romantisms, kur gleznas bija tumšas un smagnējas, aplūkojot impresionistu radītos darbus, dominē gaišs kolorīts, kas rada viegluma un nepiespiestības sajūtu. Taču tāpat tiek panākts dziļuma efekts, tālāk liekot ne tik spilgtus un piesātinātus toņus.

Kritiķis Džūlz Laforžē (*Jules Laforgue*) 1883. gadā izcēla impresionistu prasmi atspoguļot redzēto, balstoties ne tikai uz redzi, bet arī uz mākslinieku pašu emocionālo un fizisko stāvokli. Mākslinieks Klods Monē neko vairāk par savu "teoriju" kā gleznot šādus darbus, gan neizteicās, tikai raksturoja sevi kā "vienmēr neiespējamā meklējumos" ("*always in search of the impossible*") (Seitz, 1971: 35-36).

Autori Mārtins Geifords (*Martin Gayford*) un Deivids Hoknijs (*David Hockney*) min, ka, iespējams, Monē metode bija plenērā fiksēt redzamo gaisotni, dažādu objektu izvietojumu un krāsas, lai pēc tam varētu studijā pabeigt darbu. Lielo darbu gleznošana plenērā bija drosmīga, jo darbi tā laika mākslas skatītājam varēja šķist nepabeigti (Geifords, 2016: 277-278).

2. IMPRESIONISMA MĀKSLINIECISKO IZTEIKSMES LĪDZEKĻU TEORĒTISKĀ IZPĒTE

2.1. Gaisa perspektīva

Renesanses laikā mākslinieki sāka arvien vairāk pievērst uzmanību sev apkārt esošajai videi. Mākslinieki vairs negleznoja tik bieži ar baznīcu saistītus gleznojumus kā to darīja viduslaikos. Par galveno pētīšanas objektu kļuva cilvēks un vide tam apkārt. Saistībā ar vēlmi attēlot visu pēc iespējas reālāk, sāka parādīties vairāki jauni mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi – gaismēnas, dažādi kompozīcijas paņēmieni, kā arī krāsu un līniju perspektīva (Belmane, 1991: 7).

Lai gan impresionisti šķietami nepakļāvās nekādiem “mākslas likumiem” un radīja savus darbus ļoti brīvi, tomēr gaisa perspektīvi var novērot gandrīz visos impresionisma mākslinieku radītajos darbos. Renesanses laikmeta zinātnieks, filozofs, arhitekts, anatoms, mākslinieks un vēl daudzu citu jomu speciālists Leonardo da Vinči (*Leonardo da Vinci*) sīki izpētīja un aizsāka gaisa perspektīvas izmantošanu glezniecībā.

Šāda veida perspektīvi var aplūkot mākslinieka darba “Mona Liza (Džokonda)” (*“Monna Lisa (La Gioconda)”*) fonā (sk. 9. pielikumu). Tālumā redzamās formas tiek mīkstinātas – to kontūras ir izpludinātas. Dažviet koki saplūst ar debesīm vai ūdeni. Krāsas tālumā kļūst blāvākas un zilākas. Tuvumā esošie objekti, cilvēki vai priekšmeti ir krietni siltākās nokrāsās, nekā gleznas fons. Gleznā “Mona Liza (Džokonda)” to var skaidri saskatīt. Mona Liza ir uzgleznota siltākos, dzeltenākos un brūnganākos toņos, nekā fonā esoši koki un upe. Fons gleznai ir daudz zilāks, pelēcīgāks un ne tik piesātināts. Savus veiktos novērojumus mākslinieks pierakstīja un centās attēlot savos mākslas darbos. Gaisa perspektīva rada dziļuma ilūziju, tādējādi skatītājs gleznu uztver daudz reālāk, sajūtot visas mākslinieka radītās noskaņas (Lanerī-Dažāna, 2004: 78).

2.2. Krāsa, gaisma

Lai gan runājot par glezniecību, nevar aizmirst arī zīmējuma nozīmīgumu; impresionistu darbos tomēr uzsvars tika likts uz krāsām un gaismu.

Krāsas iedala hromatiskajās un ahromātiskajās krāsās. Hromatiskajās krāsās tiek iekļautas pamatkrāsas jeb sarkanā, zilā un dzeltenā krāsa, taču ahromātiskās – balta, melna un pelēka krāsa (Hibnere, 1995: 7).

Saistībā ar krāsām bieži tiek runāts par krāsu apli. Krāsu aplī ir sakārtoti 12 toņi, kas savstarpēji pakāpeniski pāriet no viena otrā. Krāsu aplī var redzēt 3 pamatkrāsas – sarkana, dzeltena, zila; un arī šo krāsu pretkrāsas. Pretkrāsas jeb papildkrāsas ir krāsas, kas šajā aplī atrodas viena otrai pretī. Šādu terminu 1794. gadā ieviesa fiziķis Bendžamins Tompsons Rumfords (*Benjamin Thompson Rumford*) (1753-1814). Viņš uzskatīja, ka papildkrāsas ir harmoniskas; tās viena otru izceļ (Krists, 2015: 64).

Pamatkrāsas tiek sauktas arī par primārajām krāsām. Tās ir krāsas no kurām var sajaukt visas pārējās krāsas jeb sekundārās krāsas. Sekundārās krāsas sauc arī par atvasinātajām krāsām, tās rodas kombinējot divas pamatkrāsas. Sajaucot sarkanu ar dzeltenu rodas oranža; zilu ar dzeltenu – zaļa; sarkanu ar zilu – violela. Mainot katras pamatkrāsas daudzumu jaucot tās, var iegūt ļoti daudz variācijas par katru krāsu. “Lai gan gleznotājs radīšanas procesā varētu izmantot ļoti daudz krāsu, neesmu novērojis, ka būtu vajadzīgs kas vairāk nekā tikai balta, melna, sarkana, zila un dzeltena. Ar šīm piecām krāsām pietiek, lai iegūtu tādu toņu daudzveidību, kādu cilvēks, kurš nepārzina meistarīga gleznotāja paleti, pat nevar iedomāties,” tā 1664. gadā izteicās ķīmiķis Roberts Boils (*Robert Boyle*) (1627-1691) sava pētījuma “*Experiments and Considerations Touching Colours*” ietvaros (Krists, 2015: 70-71).

Balta krāsā ir neaizstājama glezniecībā, tas ir vienīgais veids kā padarīt gaišākus dažādus toņus. Jaucot klāt balto krāsu tiek pamazināts pamatkrāsas košums. Taču, ja sajauc visus pamattoņus, var iegūt melno krāsu. Melno krāsu var pakāpeniski jaukt klāt toņiem, lai tos padarītu tumšākus.

Krāsa glezniecībā ir svarīgs izteiksmes līdzeklis, novietojot blakus dažādas krāsas var iegūt kontrastu. Viens no kontrasta veidiem ir gaišas un tumšas krāsas blakus esamība. Šis kontrasts neveidojas tikai no baltās un melnās krāsas, tas var veidoties starp divām jebkurām krāsām, kas atšķiras savā spilgtumā. Gaišie toņi uz tumšajiem izceļas, tādējādi piesaistot skatītāju tieši gaišākajai vietai gleznā. Pamatkrāsu kontrasts rodas, ja blakus atrodas divas pamatkrāsas. Šis kontrasts ir ļoti ass un spēcīgs. Vēl var veidot gleznā kontrastu, ja blakus liek siltos un vēsos toņus. Šo kontrasta veidu izmanto visbiežāk ainavu glezniecībā, saucot arī par gaisa perspektīvu. Tālumā toņi ir zilganāki un attiecīgi arī vēsāki, bet tuvumā tie ir siltāki un sātāki, tādējādi acs spēj labāk izšķirt priekšplānu un gleznā rodas dziļuma efekts (Krists, 2015: 104-117). Ja krāsai piejauc melno pigmentu, tad krāsas temperatūra paaugstinās, bet, ja piejauc balto krāsu, tad krāsas temperatūra pazeminās. (Zirdziņa, 1995: 70). Komplementāro jeb pretkrāsu kontrasta grupā ietilpst papildkrāsu radītie kontrasti. Liekot blakus papildkrāsu pāri, piemēram, oranžo un zilo, tās viena otru izceļ un radīs ne tik spēcīgu kontrastu kā

patkrāsas savā starpā. Ļoti liela ietekme, lai radītu kontrastu, ir arī katras izmantotās krāsas daudzumam, tāpēc ir arī kvantitātes kontrasts jeb proporcijas kontrasts. Tāpat arī ļoti nozīmīgs ir kvalitātes kontrasts – tālumā esošie toņi ir blāvāki, gleznotais nav tik izteikts, dažbrīd viss pat saplūst vienā veselumā; taču tuvākie objekti ir spilgtāki, tie tiek izgleznoti vairāk un smalkāk. Kvalitātes kontrasta radīšanai tiek arī izmantota metode, kad liek dažādus pelēkus toņus blakus tam, ko vēlas izcelt. Jebkurš tonis uz pelēkā fona kļūs daudz spožāks un intensīvāks (Krišts, 2015: 104-117).

Impresionisti savos darbos izmantoja vairāk gaišos un spilgtos toņus un bieži izmantoja pretkrāsu kontrasta veidu. Viņi klāja tīras krāsas īsus triepienus vienus otram blakus, tādā veidā izceļot katras krāsas košumu, bet aplūkojot gleznu no attāluma, triepieni saplūda. Krāsas viņi nejauca uz paletes, bet gan uz audekla, klājot slapjas krāsas triepienus, šo paņēmieni sauc par *ala prima*. Šādā veidā kontūras nav tik izteiktas un var panākt dažādas krāsu pārejas, kas nav tik garlaicīgas. Darbi dažkārt varēja atgādināt skices, jo netika izgleznotas sīkās un nenozīmīgās detaļas (Krišts, 2015: 50-51).

2.3. Kompozīcija

Kompozīcija ir ļoti svarīga katrā mākslinieka darbā. Ar tās palīdzību tiek sakārtota jeb “organizēta” glezna vai zīmējums, vai fotogrāfija. Objektu izvietojums gleznās ir ļoti būtisks, jo tas ir veids kā var izcelt būtiskāko un notušēt mazsvarīgo.

Kompozīcija ir veids kā tiek sakārtoti jeb organizēti priekšmeti, tēli, objekti attiecīgajā mākslas darbā. (Briška, 2008: 36).

Kompozīcijā tiek izmantoti jēdzieni augšpuse, lejaspuse, labā un kreisā puse, malas un centrs. Pēc šiem jēdzieniem tiek arī izšķirti vairāki kompozīcijas veidi – centrālā kompozīcija, kur galvenie objekti ir izvietoti gleznas centrā; kulisveida kompozīcija, kurā objekti ir izvietoti sānos un tiem ir pakārota nozīme; diagonālā kompozīcija, kur objekti ir izkārtoti uz līnijas, kas savieno mākslas darba augšējo kreiso stūri ar apakšējo labo vai augšējo labo ar apakšējo kreiso stūri. Ar impresionisma rašanos parādījās vēl viens kompozīcijas veids – asimetriska kompozīcija. Šādā kompozīcijā vairs objekti netiek izkārtoti proporcionāli mākslas darba centram, bet gan ar nobīdi, nenoteikti (Blīgzna, 2004: 25).

Pie kompozīcijas pieder arī gleznā redzamo objektu daudzums, ne tikai to izkārtojums. Ja gleznā kādā vietā ir tukšs laukums, tas ne tikai izceļas, bet arī ļauj skatītājam atpūtināt acis. Kompozīcija arī iedalās atvērtā un slēgtā. Līdz 19. gadsimta beigām mākslinieki visbiežāk tiecās pēc slēgtas kompozīcijas. Šādā kompozīcijā galvenie tēli tika

novietoti centrā, veidojot brīvas malas no tēliem līdz gleznas malām. Šādi rodas iespaids, ka darbība vairs neturpinās ārpus gleznas robežām. Taču vēlāk tika arvien biežāk izmantots atvērta kompozīcijas veids. Objekti, tēli tika brīvi izvietoti gleznā, tie bieži saskarās ar gleznas malām vai pat “iziet ārā no gleznas”. Šādi tiek panākts iespaids, ka līdz ar gleznas malām darbība nebeidzās. Atvērta kompozīcija ļauj skatītājam vairāk justies attēlotajai situācijai klāt piederošam (Lanerī-Dažāna, 2004: 72-74).

Kompozīcijas veidošanā svarīga arī ir perspektīva. Lai gan impresionisti pārāk necentās “apgāzt” perspektīvas likumus, Vincents van Gogs (*Vincent van Gogh*), kurš iedvesmojās no impresionistiem, sāka dažādi apgāzt it kā pašsaprotamos perspektīvas likumus. Plaknes tika atspoguļotas daudz stāvākas kā tās ir, sateklīnijas krustojas dažādās neiedomājamās, it kā “nepareizās vietās”, tādējādi liekot skatītājam domāt, radīt nesaprašanu, neskaidrības (Lanerī-Dažāna, 2004: 91).

3. UZDEVUMU KOPAS IZVEIDE UN APROBĀCIJA

3.1. Jaunākā skolas vecuma vecumposma īpatnības un izvēlētās metodes uzdevuma veikšanai

Mācību metodes pedagoģisko terminu vārdnīcā tiek skaidrotas kā didaktisko paņēmieni sistēma, kas organizē gan pedagoga, gan skolēna psiholoģisku un pedagoģisku mērķtiecīgu mijiedarbību. Taču no grieķu valodas tiešā tulkojumā, vārds “metode” nozīmē “ceļš uz kaut ko”.

Mācību metožu izvēli nosaka vairāk faktori, piemēram, mācību priekšmets; mācību mērķis un uzdevumi; laiks, cik ir atvēlēts konkrētās mācību vielas apguvei; skolēnu vecums un spējas; kā arī, paša pedagoga pieredze, iespējas un personība. Kā norāda V. Zelmenis, metodes var iedalīt trīs atšķirīgos veidos –

- pēc izziņas;
- pēc metožu svarīgākajiem uzdevumiem;
- pēc skolēna spējām mācībās.

Autors izvēlās šādas metodes savā darbā, kas ir iekļautas vizuālās mākslas programmā no 1. līdz 9. klasei:

3.1. tabula

Izmantotās mācību metodes

Metode	Skaidrojums
Demonstrēšana	Konkrētas darbības parādīšana, piemēram, kā izmantot darbarīkus.
Diskusija	Kāda temata apspriešana, skolēni argumentēti izsaka savu viedokli. Skolotājs mudina skolēnus izmantot mākslas terminus.
Stāstījums	Skolotājs izklāsta temata teorētisko saturu. Skolēni klausās, iegaumē un uzdod jautājumus.
Jautājumi	Mutvārdos vai rakstiski uzdod mērķtiecīgus jautājumus par attiecīgo tematu.
Spēle (intelektuāli radoša)	Skolotājs ir sagatavojis galda spēli konkrētai mācību stundai. Skolēni klausās noteikumus un spēles ceļā nostiprina savas zināšanas.

Praktiskais darbs	Skolēni patstāvīgi vai grupās veic mācību uzdevumu, izmantojot savas zināšanas un prasmes, kā arī īsteno savu radošo ieceri.
Refleksija	Skolēns atbild mutiski vai rakstiski uz skolotājas jautājumiem par ieguvumiem no konkrētās mācību stundas
Pārbaudes darbs	Skolēni veic pārbaudes darbu ar noteiktiem uzdevumiem.

(Vizuālā māksla 1.–9. klasei. Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs, 2005: 98 – 104)

Kā minēts vizuālās mākslas programmā, skolotājam ir jāizvēlas tādas metodes, lai skolēns varētu attīstīt ne tikai prasmi mācīties, bet arī kā radoši izmantot savas apgūtās prasmes un zināšanas, sadarboties ar citiem skolēniem un kā novērtēt savu veikumu un savu darbību (Standarts, 2014).

Lai sasniegtu izveidotajā mācību kopā izvirzītos mērķus, tiek izvēlētas metodes – demonstrēšana, diskusija, stāstījums, jautājumi, spēle un praktiskais darbs. Ņemot vērā vecumposma īpašības, uzsvars tiek likts uz praktisko darbību un savu un mākslinieku darbu analīzi, savu domu izteikšanu, reflektēšanu.

Refleksijas veikšana ir svarīga, jo skolēns reflektējot pats var apzināties ko ir sasniedzis un noteikt savus turpmākos mērķus, lai pilnveidotu savu izaugsmi (Briška, 2008: 7).

Kā arī uzdevumu kopa tiek veidota vairāku pakāpju, lai skolēni var savas spējas pilnveidot ar pakāpenisku darbību, vielas apgūšanu. Uzdevumu kopā arī ir vairāku līmeņu uzdevums, skolēniem, kuru spējas ir augstākas.

Skolēni 4. klasē ir 9-11 gadus veci. Šis ir vecumposms kad jau sāk bērns pamazām veidoties par pusaudzi, attiecīgi norisinās ne tikai svarīgas fiziskās pārmaiņas, bet arī psihiskās. Svarīgākas arī kļūst sociālās attiecības, sāk veidoties klases līderi. Katrs skolēns vēlas izcelt savu individualitāti, bet tajā pašā laikā viņi vēlas saplūst ar pūli, iekļauties. Tāpēc bieži, ja kādam klasē ir kāds īpašs apģērba gabals, aksesuārs vai kāda tajā brīdī populāra rotaļlieta, arī pārējie tādu vēlēšies un lūgs, lai vecāki iegādājas. Ja skolēns nesaņems kāroto, tad tas var izvērsties, bērna acīm, par lielu traģēdiju. Skolēnu uzvedība var būt izaicinoša, rupja, bet arī viņi ir viegli aizskarami un ievainojami. Pamazām skolēni kļūst patstāvīgāki, vēlas, lai pret viņiem vairs neizturas kā pret bērniem (Kalvāns, 2018: 58-59).

No 4. līdz 6. klasei ir vairākas rakstura iezīmes, ko var sasaistīt ar vizuālās mākslas mācību procesu. Skolēnam izteikti var sākties “es neprotu zīmēt” krīze, redzes uztvere nesaskan ar skolēna zīmētprasmi. Tāpēc uzdevumiem ir jāvelta vairāk laika, lai skolēns varētu sasniegt rezultātu, kas viņu apmierina. Tāpat arī ir jārada daudzveidīgi mākslas izpausmes

veidi, lai skolēns varētu atrast sev tīkamāko. Skolēnam svarīgs kļūst gan process, gan rezultāts. Tā kā skolēni šajā vecumposmā vēlas pēc iespējas reālāk attēlot savus zīmējumus, viņiem kļūst svarīga arī sīku detaļu izzīmēšana. Ļoti svarīgi ir tas, ka šajā vecumposmā skolēns vēlas paust savas idejas un viedokli. Svarīgi būtu ļaut skolēniem izteikties un mācīt pamatot savu viedokli, kā arī analizēt un vērtēt gan savus, gan savu klasesbiedru, gan mākslinieku darbus (Vītola, 2013).

Pamatprasības vizuālās mākslas apguvei, beidzot 4.klasi uzdevumu kopai atbilstoši punkti:

“Mākslas valoda

- ***Zina un mākslas darbos salīdzina izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu, kontrastu, kompozīciju.***
- *Mācās kā vizuālos izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu, kontrastu, kompozīciju var mērķtiecīgi izmantot raksturīgā izcelšanai.*
- *Apgūst kompozīciju kā vizuālo izteiksmes līdzekļu – līniju, krāsu, siluetu, formu, faktūru, ritmu, kontrastu, kompozīcijas organizētu sakārtojumu. Apgūst kompozīcijas principu – dalījumu plānos, iepazīst skata punkta nozīmi kompozīcijā.*
- ***Zina dažādus mākslas veidus.***
- ***Zina dažādus žanrus.***
- ***Zina dažādas tehnikas.***
- ***Zina daudzveidīgas ar mākslu saistītas profesijas; ir iepazinis mākslas darba tapšanas procesu.***

Mākslas uztvere un radošā darbība

- *Pilnīgo prasmes strādāt zīmēšanas, gleznošanas, veidošanas, konstruēšanas tehnikā.*
- ***Novērojumos un eksperimentos atklāj daudzveidīgus izteiksmes līdzekļu salikumus un izmanto tos radošajos darbos.***
- *Mācās izteikt un pamatot sava darba ideju.*
- *Mācās plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku ilgtermiņa darbos, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus.*
- *Mācās analizēt mākslas darbus, veidot stāstījumu un aprakstīt mākslas darba saturu, izteiksmes līdzekļus.*

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

- *Iepazīst kā atšķiras vienas un tās pašas tēmas atspoguļojums dažādos mākslas veidos*
- *Ir iepazīs atsevišķus Latvijas un dažādu citu zemju un tautu mākslas darbus.*
- *Mācās uz klausīt citu uzskatus par mākslas darbu.”*
(Standarts, 2014)

3.2. Uzdevumu kopa

Veidotie uzdevumi ir savā starpā saistīti. Uzdevumu kopa “Impresionisma māksliniecisko izteiksmes līdzekļu iepazīšana” ir veidota četrās daļās un tiek plānota realizēt 9 mācību stundās 4.klasē.

1. Uzdevums. Kas ir impresionisms?

Uzdevums ir paredzēts 2 mācību stundām. Skolēni stundas sākumā klausās prezentāciju par impresionismu, tā rašanos, galvenajām iezīmēm (sk. 2. pielikumu). Prezentācijas ietvaros ir aplūkojami arī vairāki mākslas darbi. Prezentācijas laikā skolotāja iesaista arī skolēnus, uzdodot viņiem rosinošos jautājumus par impresionisma iezīmēm. Pēc prezentācijas skolēni grāmatās apskata dažādas mākslas darbu reprodukcijas ko skolotāja iepriekš ir sagatavojusi un komentē tās.

Pēc tam skolotāja izdala katram skolēnam spēles kartītes (sk. 3. pielikumu). Skolēns izkārto sev priekšā 20 vārdu kartītes un tās sagrupē divās grupās – kas attiecas uz impresionismu un kas nē. Rezultātu salīdzina ar blakussēdētāju, pareizās atbildes pārrunā kopīgi klasē.

Katrs skolēns izvēlas 3 vārdu kartītes uz kurām ir rakstīti dažādi mākslinieciskie izteiksmes līdzekļi un veido mazu radošo darbu (10x15cm), kur cenšas atspoguļot izvēlētos jēdzienus.

Pēc darba pabeigšanas skolēns veic refleksiju par mācību stundu, pastāstot, kas ir tas, ko viņš vislabāk atceras par impresionismu.

Paredzamais rezultāts – skolēnam pamazām sāk veidoties priekšstats par impresionisma mākslas virzienu, spēj nosaukt vairākus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, kas saistās ar impresionismu, mācās izteikt savu viedokli par mākslas darbu, attīsta prasmi atspoguļot dažādus mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus savā radošajā darbā.

2. Uzdevums. Gleznas turpinājums.

Uzdevums ir paredzēts divām mācību stundām. Katram skolēnam jauktā secībā tiek iedots attēls, kurā ir redzams mākslas darba fragments, stūris (aptuveni 5x7cm) un šīs pašas gleznas reprodukcija (sk. 8. pielikumu). Skolēns pielīmē fragmentu attiecīgajā vietā pie A3 lapas un mēģina veidot gleznas kopiju ar eļļas pasteļa krāsiņiem. Skolēns eksperimentē ar krāsas uzlikšanas metodēm, cenšoties atkārtot gleznā redzamo. Galvenais uzsvars tiek likts uz centieniem atkārtot gleznā redzamo tonalitāti. Mācību stundas noslēdzošajā daļā tiek pārrunātas veiksmes un neveiksmes. Skolēni saņem mājas darbu (sk. 3. uzdevuma aprakstu).

Skolēniem, kas pabeidz darbu ātrāk ir sagatavots papildus uzdevums. Ir dots gleznas reprodukcijas attēls, kuru skolēni mēģina kopēt. Uzdevums ir jāveic pa pāriem, skolēni gleznu pārdala domās uz pusēm un sadala, kurš mēģinās reproducēt kuru gleznas daļu. Skolēniem sarunu ceļā ir jānolemj arī kā labāk saskaņot kolorītu, krāsas uzklāšanas veidu. Skolēni turpinājuma darbu veic atsevišķi, tikai beigās saliek darbus kopā un aplūko cik labi ir sanācis izveidot kopīgā ceļā gleznas kopiju.

Paredzamais rezultāts – skolēns attīsta spējas turpināt radošo darbu pēc dotā fragmenta, saskaņojot krāsas, formas, līnijas, kopējot mākslas darbu ir veidojis smalkāku izpratni par impresionisma mākslas virzienu.

3. Uzdevums. Fotografiju sērija, iespaidojoties no Kloda Monē darbu sērijas “Parlamenta ēka Londonā”.

Mājas darbs – nofotografēt vienu un to pašu fragmentu vismaz 3 dažādos apgaismojumos. Jābūt nofotografētiem vismaz 3 dažādiem fragmentiem un katrs fragments 3 dažādos apgaismojumos. Mācību stundā katrs skolēns uz projektora parāda kādas fotogrāfijas ir uzņēmis. Kopā vienojoties ar skolotāju un klases biedriem, tiek izvēlētas 2 veiksmīgākās fotogrāfijas, kurās ir viens un tas pats fragments. Uz nākamo mācību stundu skolēns izdrukā šos 2 fotoattēlus.

Paredzamais rezultāts – skolēns meklē iedvesmu savā apkārtējā vidē un atrast motīvus radošajam darbam, cenšas vērot un saskatīt kā mainās apgaismojums dažādos diennakts laikos, attīsta fotografēšanas spējas, mācās strādāt individuāli, mācās izvērtēt citu klases biedru darbus, pamatojot savu viedokli.

4. Uzdevums. Radošs individuālais darbs.

Stundas sākumā tie atkārtots kādi ir galvenie mākslinieciskie izteiksmes līdzekļi impresionisma mākslas virzienā. Ņemot vērā šos mākslinieciskos izteiksmes līdzekļus un

savas līdzī paņemtās fotogrāfijas, skolēns uz divām A4 lapām veido savu radošo darbu. Skolēns mēģina pārnest attēlu uz lapas, aptuveni veidojot abos darbos vienādu zīmējumu. Skolēna darbos ir redzams viens un tas pats fragments, bet ir atšķirīgas nokrāšas, apgaismojums, attiecīgi izvēlētajai fotogrāfijai. Stundas noslēgumā skolēni apskata kopā visus darbus un katrs cenšas, pamatojot savu viedokli, novērtēt klases biedru veikumus, akcentējot pozitīvo.

Paredzamais rezultāts – skolēns attīsta prasmes strādāt patstāvīgi, pilnveido prasmes attēlot redzēto, spēj izmantot apgūtos mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus savā radošajā darbā, mācās plānot savu laiku, lai paveiktu iecerēto, mācās analizēt citu skolēnu darbus, uzsverot pozitīvo, mācās apspriest veiksmes/ neveiksmes savos darbos.

5. Uzdevums. Divu gleznu salīdzinājums (pārbaudes darbs).

Skolēniem uz projektorā tiek rādītas divu gleznu reprodukcijas (*Anastasiya Valiulina “Īdensrozes”(2016)* un *Klods Monē “Īdensrozes”(1916)*, sk. 4. pielikumu). Skolēniem vārdiski ir jāsalīdzina abas gleznas pēc prasītajiem kritērijiem – krāsa; forma; līniju lietojums; formāts; kurš mākslas darbs tev šķiet interesantāks, kāpēc? Stundas noslēgumā skolēni nodod pārbaudes darbu un kopīgi tiek pārrunāts kā atšķiras gleznas un kas tajās ir kopīgs.

Paredzamais rezultāts – skolēni attīsta prasmi analizēt mākslas darbus, pamatot savu viedokli, kā arī nostiprina dažādus mākslas valodas jēdzienus.

3.2. tabula.

Uzdevumu kopa 4.klasei “Impresionisma māksliniecisko izteiksmes līdzekļu iepazīšana”

Stunda pēc kārtas	Stundas tēma	Apgūstamie jēdzieni	Izmantotās mācību metodes	Vērtēšana
1., 2.	Kas ir impresionisms?	<ul style="list-style-type: none"> • Impresionisms; • gaisma; • triepiens; • līnija; • forma; • laukums; • siluets; • faktūra; • kolorīts; • glezniecība; 	Stāstījums. Spēle. Radošs individuālais darbs. Refleksija stundas noslēgumā.	Ievadvērtēšana – jautājumu/ atbilžu ceļā skolotāja noskaidro skolēnu iepriekšējās zināšanas, bez atzīmes. Spēle mācību stundas beigās palīdz saprast vai skolēni ir izpratuši tēmu ar kuru tika iepazīstināti. Ieskaitīts/neieskaitīts
3., 4.	Gleznas turpinājums	<ul style="list-style-type: none"> • apgaismojums; • mākslas darbu sērija; 	Radošs individuālais darbs.	Kārtējā vērtēšana 10 ballu skalā. Novērošana, palīdzība

		<ul style="list-style-type: none"> • audekls; • eļļas krāsas. 	Mutiska refleksija stundas noslēgumā.	skolēniem, nepieciešams. ja
5.	Fotogrāfiju sērija, iespaidojoties no Kloda Monē darbu sērijas "Parlamenta ēka Londonā".		Radošs individuālais darbs/ mājas darbs.	Vingrinājums ieskaitīts/neieskaitīts. –
6., 7.	Radošs individuālais darbs		Radošs individuālais darbs. Mutiska refleksija stundas noslēgumā.	Summatīvā noslēguma vērtēšana, 10 ballu skalā. Praktisks uzdevums.
8.	Gleznu salīdzināšana (pārbaudes darbs).		Pārbaudes darbs.	Summatīvā vērtēšana, 10 ballu skalā.

3.3. tabula.

Uzdevumu kopas vērtēšanas kritēriji

Uzdevums	Kritēriji	Punkti/ vērtēšana
1. uzdevums (Kas ir impresionisms?).	Izsaka savu viedokli par impresionisma glezniecību, iekļaujot savā runā mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus.	Ieskaitīts/ neieskaitīts.
	Darba kvalitāte – darbs ir rūpīgs, pabeigts.	
	Darbā atspoguļotas 3 izvēlētās kartītes no mācību spēles.	
2. uzdevums (Gleznas turpinājums).	Darbā ir saskaņotas krāsas, formas, līnijas ar doto gleznas fragmentu.	5 punkti
	Darba kvalitāte – darbs ir rūpīgs, pabeigts.	3 punkti

	Darbs stundā – netraucē citiem, centīgi strādā.	2 punkti
3. uzdevums (Fotogrāfiju sērija, iespaidojoties no Kloda Monē darbu sērijas “Parlamenta ēka Londonā”).	Ir parādītas 9 fotogrāfijas.	Ieskaitīts/ neieskaitīts
	Fotogrāfijās ir redzami 3 dažādi objekti, 3 dažādos apgaismojumos.	
	Apspiež un izvērtē savas un citu klasesbiedru fotogrāfijas.	
4. uzdevums (Radošs individuālais darbs).	Ir sagatavojies darbam – līdz ir 2 fotogrāfijas.	2 punkti
	Ir izveidoti divi darbi – katrā atspoguļoti divi atšķirīgi apgaismojumi.	5 punkti
	Darbā atspoguļotas atšķirīgas gaismas, uzsvērtas nianšes.	5 punkti
	Darba kvalitāte – darbs ir rūpīgs, pabeigts.	3 punkti
	Darbs stundā – netraucē citiem, centīgi strādā.	2 punkti
	Piedalās darbu apskatē un pamato savu viedokli, izsakot komentārus par savu un citu darbiem.	3 punkti
5. uzdevums (Gleznu salīdzināšana (pārbaudes darbs)).	Saskata un nosauc gan atšķirīgo mākslas darbos, gan kopīgo.	5 punkti
	Izmanto dažādus mākslas valodas jēdzienus.	4 punkti
	Pamato savu viedokli.	4 punkti

Vērtēšanas kritēriji ļauj pateikt kas skolēnam ir darbā izdevies un kas nav. Vērtēšanas kritēriji dod iespēju vērtēt nevis darbu kopumā, bet katru skolēna prasmi atsevišķi, lai katrs no skolēniem spētu sasniegt savam līmenim atbilstošu vērtējumu (Briška, 2008: 8).

3.3. Mācību uzdevumu kopas darbu aprobācijas analīze

1. Aprobācija. Kas ir impresionisms?

3.4. tabula

Pedagoģiskais plāns/ darba gaita

Laiks	Skolotāja darbība	Skolēna darbība	Piezīmes
11 min	Iepazīstina ar sevi, pastāsta īsumā par turpmāko trīs nedēļu darbu. Pastāsta šīs stundas mērķi un kādi būs vērtēšanas kritēriji.	Īsi arī pastāsta par sevi, uzdod un atbild uz jautājumiem.	Stāstot par sevi, vairums skolēnu vēlējās uzzināt kāpēc skolotāja vēlas strādāt šajā profesijā. Pēc iepazīstināšanas ar sevi, katrs skolēns pasaka kā viņu sauc un kā viņam patīk pavadīt savu brīvo laiku. Katram skolēnam izdala A4 lapu, kuru skolēni pēc skolotājas parauga saloka 3 daļās un uz vidējās daļas uzraksta savu vārdu un novieto sev priekšā.
10 min	Rāda prezentāciju un stāsta par impresionismu, uzdod jautājumus, lai iesaistītu skolēnus.	Uzmanīgi klausās prezentāciju, uzdod jautājumus, paceļot roku, ja ir kādas neskaidrības vai komentāri.	Skolēni aktīvi iesaistījās prezentācijā, skolotāja secina, ka skolēni ir ieinteresēti un, ka viņu zināšanu līmenis ir diezgan augsts, atbildot uz jautājumiem skolēni izmantoja dažādus mākslas terminus – apgaismojums, triepiens, toņi utt.
9 min	Rāda dažādās grāmatās impresionisma glezniecību un	Aplūko gleznas, cenšas saskatīt iepriekš pārrunātos mākslinieciskās	Skolēni jūtas brīvi savos izteikumos par gleznām, nebaidās paust, ja viņu viedoklis atšķiras no citu. Spēj gleznās saskatīt iepriekš pārrunāto

	uzdod jautājumus par redzamajām gleznām.	izteiksmes līdzekļus un komentēt tos.	prezentācijā.
10 min	Izdala spēli, paskaidro, kas ir jādara. Norāda cik laiks ir paredzēts šai aktivitātei. Palīdz skolēniem neskaidrību gadījumā. Pārrunā kopīgi atbildes. Skolotāja aicina skolēnus kartītes atstāt kā ir sagrupētas.	Sākumā individuāli sagrupē kartītes divās grupās, pēc tam salīdzina ar blakussēdētāju kā katrs ir sagrupējis kartītes.	Skolēni aizrautīgi cenšas sagrupēt kartītes, pāris skolēni uzdevumam nepieiet nopietni un pēc minūtes ceļ roku un saka, ka ir pabeiguši. Skolotāja apskata kā kartītes ir sagrupētas un lūdz vēl padomāt, atklāj cik kartītes neattiecas uz impresionismu. Salīdzinot kartīšu grupējumu ar blakus sēdētāju, skolēni pārspriež kā būtu pareizāk. Pārrunājot kopīgi, kuras kartītes attiecas uz impresionismu, vairāki skolēni priecājas, ka viss esot bijis pareizi, vai tikai viens nepareizs. /Pirmās stundas beigas/
5 min	Skolotāja paskaidro, ka šīs mācību stundas uzdevumam būs nepieciešamas kartītes no iepriekšējā stundā veiktās spēles. Aicina skolēnus izvēlēties 3 kartītes, kuras skolēni varētu īstenot savā	Skolēni izvēlās 3 kartītes no grupas, kas attiecas uz impresionisma mākslas virzienu.	/Otrās stundas sākums/ Skolēni ar prieku izvēlas kartītes, brīžiem nespēj izvēlēties tikai 3, vēlas vairāk. Vairums skolēnu izvēlas attēlot ainavas vai pikniku.

	radošajā darbā.		
30 min	Aicina skolēnus sākt darbu, iesaka sākumā ar zīmuli uzzīmēt savu ideju un veicot darbu, paturēt prātā arī citus iepriekš pārrunātos mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus.	Skolēni sāk savu radošo individuālo darbu.	Skolēni, pirms sāk krāsot, vēlas saņemt no skolotājas apstiprinājumu, ka darbs ir izpildīts tik tālu pareizi. Staigājot pa klasi, skolotāja vēro kā skolēni veic uzdevumu, iesaka kā varētu darbu pilnveidot. Skolēni varēja izvēlēties vai darbu veikt ar krītiņiem vai krāsainajiem zīmuliem. Vairums izvēlējās strādāt ar krītiņiem, jo ar krāsainajiem zīmuliem sanākot nekārtīgi. Skolotāja darba veikšanas laikā ik pa brīdim atgādināja cik vēl laiks ir palicis. Skolēni spēja iekļauties laikā, darbi tika pabeigti. Daži no skolēniem darbu vēl turpināja kamēr citi stāstīja savas refleksijas. Skolēniem patika atbildēt uz refleksijas jautājumu, daudzi vēlējās savu atbildi nolasīt skaļi. Vairums vislabāk atceras ka impresionisma mākslas darbos bieži tēli iziet no kadra, kā arī, ka impresionisma mākslinieku darbi ir brīvi, atgādina skices un mākslinieki cenšas “ķert” brīdi.
5 min	Skolotāja izdala lapiņas un lūdz īsi uzrakstīt, kas ir tas, ko katrs skolēns vislabāk atceras no impresionisma. Ļauj brīvprātīgi vairākiem skolēniem nolasīt savas atbildes.	Katrs skolēns atbild uz jautājumu, pēc tam brīvprātīgi nolasa ko uzrakstīja.	/Otrās stundas beigas/

2. Aprobācija. Gleznas turpinājums.

3.5. tabula

Pedagoģiskais plāns/ darba gaita

Laiks	Skolotāja darbība	Skolēna darbība	Piezīmes
8 min	Sasveicinās, jautājumu ceļā pārrunā ko apguva iepriekšējā nodarbībā. Paskaidro skolēniem uzdevuma nosacījumus, mērķi, kā arī vērtēšanas kritērijus. Izdala gleznu fragmentiņus un reprodukciju attēlus.	Skolēni atbild uz skolotājas jautājumiem par iepriekšējo stundu, atminas, ka runāja par impresionismu, nosauc, kas ir raksturīgākais impresionisma glezniecības virzienā. Skolēni sagatavojas darbam. Piestiprina gleznas fragmentu pie savas lapas.	Skolēni sākumā nesaprot, ka gleznu ir jāmēģina turpināt, tātad tā var būt lielāka un atšķirties. Skolotāja uzsver, ka galvenais šī uzdevuma veikšanā ir gleznas fragmenta loģisks turpinājums. Skolēni visu pirmo stundas daļu pavada cenšoties uzzīmēt gleznā redzamo un saprast kā precīzāk aizpildīt lapu. /Pirmās stundas beigas/
32 min	Skolotāja mācību stundas laikā apstaigā skolēnus, mudina nekavēties pie zīmējuma.	Skolēni pastāvīgi sāk zīmēt darbu.	
30 min	Skolotāja turpina staigāt pie katra skolēna, vēro viņu darbu un iesaka kā labāk rīkoties, lai	Mēģina atrast līdzīgus toņus, cenšas atdarināt gleznojuma raksturu ar krītiņiem.	Daži skolēni nebaidās no ierosinājuma krītiņa krāsas likt vairākās kārtās, tādējādi panākot precīzāku gleznas fragmenta turpinājumu. Vairāki skolēni nevēlas turpināt gleznu, bet gan to kopēt – tādējādi darbs ir nevis

	<p>attēlotu gleznā redzamo triepienu. Palīdz skolēniem izvēlēties atbilstošākās krāsu krāsas.</p>		<p>pa visu A3 lapu, bet gan tikai tādā izmērā kā gleznas reprodukcijas attēls. Skolotāja cenšas mudināt tomēr labāk turpināt darbu aizpildot visu lapu.</p> <p>Att. 3.1. Otrās stundas darba gaita.</p> <p>Divi skolēni strādā ļoti raiti un pabeidz darbu šajā mācību stundā. Pārējā klases daļa darbu nepaspēj pabeigt, turpina nākamā reizē.</p> <p>Att. 3.2. Otrās stundas darba gaita.</p>
10 min	<p>Skolotāja aicina skolēnus sakārtot darba vietas un paņemt savas dienasgrāmatas, lai pierakstītu mājas darbu. Skolotāja rāda piemērus uz projektorā.</p>	<p>Skolēni pieraksta mājas darba nosacījumus.</p>	<p>/Otrās stundas beigas/</p>
25 min	<p>Skolotāja sasveicinās, atgādina, ka</p>	<p>Skolēni nedaudz satraucās vai paspēs pabeigt,</p>	<p>Visi skolēni pabeidz iesākto darbu, daži skolēni, kas iepriekšējās nedēļās slimoja un nebija skolā, darbu iesāk un pabeidz</p>

	<p>jāturpina iepriekšējās stundas darbs, un jāpabeidz šīs mācību stundas laikā.</p> <p>Uzdod uzdevumu skolēniem, kas darbu jau pabeidza iepriekšējā nedēļā.</p>	<p>turpina cītīgi strādāt.</p> <p>Skolēni, kas pabeidza jau iepriekšējā nedēļā noklausās uzdevumu un sadalās pa pāriem</p>	<p>konsultācijā.</p> <p>Skolēni, kas pabeiguši un sāk papildus uzdevumu, ir ieinteresēti kāds būs gala rezultāts. Skolēniem nesagādā problēmas sadalīt gleznu un izvēlēties kurš mēģinās attēlot kuru gleznas daļu. Lai gleznā būtu viens kolorīts, skolēni savā starpā sarunā un izvēlās krāšņus ar kuriem veiks darbu.</p>
15 min	<p>Skolotāja aicina skolēnus pabeigt darbu, sakārtot darba vietas.</p> <p>Aicina skolēnus novietot savus darbus klases priekšā, grupējot tos 4 grupās – katrā grupā vienu un to pašu gleznu turpinājumi.</p> <p>Mudina skolēnus izteikties par kopēju klases veikumu.</p>	<p>Skolēni sakārto darba vietas, novieto savus darbus klases priekšā. Pārrunā veiksmes un neveiksmes.</p>	<p>Skolēniem lielu sajūsmu izraisa darbs, ko veica skolēni pa pāriem.</p> <p>Skolēniem nav problēmu izteikties par pabeigtajiem darbiem, vairums darbus novērtē pozitīvi, uzsver, kas ir izdevies.</p> <p>Grūtības sagādā pateikt, kas darbos nav izdevies tik labi, vairums komentē tieši savus darbus, pasakot, kas neizdevās tik labi.</p> <p>/Trešās stundas beigas/</p>

3. Aprobācija. Fotogrāfiju sērija, iespaidojoties no Kloda Monē darbu sērijas “Parlamenta ēka Londonā”.

Mājas darba uzdevums tiek pārrunāts mācību stundā. Katram skolēnam ir jābūt līdzī 9 fotogrāfijām. Fotogrāfijās ir jābūt redzamiem 3 dažādām vietām, objektiem 3 dažādos apgaismojumos. Daļai skolēnu nav sagatavots mājas darbs, skolotāja lūdz 2 dienu laikā nosūtīt mājas darbu elektroniski, lai var apskatīt bildes un sniegt apstiprinājumu, ka tās derēs turpmākā uzdevuma veikšanai.

Katrs skolēns rāda savus fotoattēlus uz projektoru. Skolotāja un skolēni kopīgi vienojas par diviem attēliem, kas ir visveiksmīgākie un kuri derēs nākamā uzdevuma veikšanai. Skolēni, kas mājasdarbu ir veikuši, uzdevumu ir sapratuši pareizi. Skolotāja arī ņem vērā katra individuālās spējas, izvēloties fotoattēlus.

Skolēni komentējot bildes izsaka savu viedokli par to, cik ļoti ir redzamas apgaismojumu atšķirības un atsauc atmiņā iepriekš redzētās Kloda Monē mākslas darbu sērijas ar apgaismojumiem, un saskata vairākas līdzības, sakritības šīm gleznām un viņu uzņemtajiem foto attēliem.

Uz nākamo stundu katram skolēnam ir jāizdrukā vai, ja nav iespējams izdrukāt, jāpaņem līdzī telefons, kur ir šie divi attēli, lai varētu veikt nākamo uzdevumu (sk. 5. pielikumu). Īsi pastāsta kāds būs uzdevums, lai skolēni var izvēlēties ar ko labāk vēlētos strādāt – ar krītiņiem vai akvareļu krāsām/ guašu.

4. Aprobācija. Radošs individuālais darbs.

3.6. tabula

Pedagoģiskais plāns/ darba gaita

Laiks	Skolotāja darbība	Skolēna darbība	Piezīmes
3 min	Skolotāja sasveicinās ar skolēniem un pastāsta kā tiks vērtēts šīs dienas uzdevums. Aicina skolēnus paņemt savus	Skolēni klausās skolotāju un seko norādījumiem. Vairums skolēniem attēli ir telefonos, jo nav bijusi iespēja attēlus izdrukāt.	Daļa skolēnu ir apbēdināti, ka ir aizmirsuši paņemt līdzī foto attēlus, jo tie sastāda daļu no vērtējuma.

	fotoattēlus, izdala attēlus tiem, kam nav līdzī.		 <p><i>Att. 3.3. 4. uzdevuma darba gaita.</i></p>
5 min	Skolotāja atgādina kāds būs uzdevums, pastāsta, ka galvenais ir kā tiks attēlots apgaismojums, zīmējumam nav jābūt sarežģītam.	Skolēni uzdod jautājumus, ja kaut kas ir neskaidrs.	Skolēni pārprasa vai drīkst nezīmēt kādus konkrētus objektus no attēlos redzamajiem, skolotāja atļauj, lai skolēni nekavētos tik ļoti pie zīmējuma. <p><i>Att. 3.4. 4. uzdevuma darba gaita.</i></p>
32 min	Skolotāja stundas laikā aplūko skolēnu darbus, iesaka ko uzlabot, pie kā vairāk pievērst uzmanību.	Skolēni sāk savu radošo darbu, strādā centīgi, jo domā, ka varētu nepaspēt pabeigt.	Vairums skolēnu izvēlas uzreiz uzzīmēt abus darbus un tad tikai sākt tos krāsot. Daži no skolēniem mēģina otru darbu kopēt pret logu, bet tas neizdodas, jo lapas ir pārāk biezas un zīmuļa līnijas nevar redzēt. <i>/Pirmās stundas beigas/</i>

25 min	<p>Skolotāja aicina skolēnus atpakaļ klasē un aicina turpināt darbu. Atgādina nekavēties pie zīmējuma un sākt krāsot darbu. Klasē kopīgi pārrunā kā dažādās diennakts stundās mainās apgaismojums.</p>	<p>Skolēni patstāvīgi veido savu darbu, piedalās diskusijā par apgaismojumu ārā. Ceļ rokas, vēlas, lai skolotāja apstiprina, ka izvēlēta krāsa atbilst dienas vai nakts debesīm.</p>	<p>Skolēniem patīk pārrunāt kā mainās gaisma un dažādu objektu krāsas dažādos apgaismojumos. Skolēni aizdomājas kādā krāsā sniegs ir naktī un saprot, ka sniegu ir grūti attēlot. Skolēni baidās sabojāt savus darbus, tāpēc visu laiku vēlas saņemt skolotājas apstiprinājumu, ka izvēlētas krāsas būs gana tuvu bildē redzamajām. Skolotāja aicina salīdzināt abus savus darbus un novērtēt vai var atšķirt kāda diennakts stunda varētu būt redzama.</p>
5 min	<p>Skolotāja aicina skolēnus pabeigt darbus un sakārtot savu darba vietu.</p>	<p>Skolēni pabeidz savus darbus, sakārto darba vietu.</p>	<p>Daži skolēni nespēj pabeigt, sola ierasties uz konsultāciju un pabeigt.</p> <p>Att. 3.5. 4. uzdevuma darba gaita.</p>
10 min	<p>Aicina skolēnus nostāties aplī un aplūkot kopā visus darbus. Katrs skolēns komentē blakus stāvošā skolēna darbu, uzsver to, kas ir izdevies.</p>	<p>Skolēni ļoti labprātīgi izsakās par klasesbiedru darbiem, grūtības sagādā ieteikt kādus uzlabojumus.</p>	<p>Skolēni iespējams baidās pateikt kā klases biedrs varētu uzlabot savu darbu, jo ieteikumus izsaka tikai retais. Tomēr skolēni ļoti labi prot uzslavēt viena otra darbus.</p>

5. Aprobācija. Divu gleznu salīdzinājums (pārbaudes darbs).

3.7. tabula

Pedagoģiskais plāns/ darba gaita

Laiks	Skolotāja darbība	Skolēna darbība	Piezīmes
5 min	Skolotāja izdala skolēniem kontroldarbu lapas, pastāsta, ka ir jāraksta ar pilniem teikumiem un atgādina neaizmirst uzrakstīt savu vārdu. Parāda abu gleznu reprodukcijas uz projektorā. Uzsver, ka aprakstot gleznās kopīgo un atšķirīgo ir jāizmanto jēdzieni, kas saistās ar mākslu.	Saņem pārbaudes darbus, klausās norādījumos, ja vajadzīgs – uzdod jautājumus. Nosauc dažādus ar mākslu saistītus jēdzienus.	Skolēni gaidot, kad saņems pārbaudes darbu, nedaudz satraucās, jo nekad iepriekš nav veikuši rakstisku pārbaudes darbu vizuālajā mākslā. Skolotāja mierina, ka pārbaudes darbs nav grūts, ir jāizsaka savas domas/ novērojumi par attiecīgajiem mākslas darbiem tāpat kā iepriekšējās stundās, kad tika aplūkotas gleznu reprodukcijas vai klasesbiedru darbi un skolēni izteica savu viedokli par mākslas darbiem. Vienīgā atšķirība, ka šoreiz tas arī ir jāpieraksta.
25 min	Skolotāja konsultē skolēnus, ja ir neskaidrības, uzrauga, lai klasē būtu kārtība.	Skolēni pilda pārbaudes darbu, jautā, ja ir radušās kādas neskaidrības.	Skolēni pārbaudes laikā neuzdot jautājumus. Daži skolēni mēģina lūkoties blakussēdētāju darbos, bet skolotāja iesaka to nedarīt, jo nav pareizu vai nepareizu atbilžu – ir tikai jāapraksta tas, ko redzi un jāizsaka savas domas.

5 min	Skolotāja lūdz skolēnus pabeigt pārbaudes darbu, pārliecināties vai ir uzrakstīts vārds un nodot.	Skolēni pabeidz rakstīt pārbaudes darbu.	Daži skolēni pārbaudes darbu nodod ātrāk.
5 min	Pārrunā kas gleznās ir kopīgs un kas atšķirīgs.	Skolēni komentē abu gleznu reprodukcijas.	Skolēni izsakot un klausoties citu komentārus par gleznām, saprot, ka kādu attiecīgo frāzi varēja pierakstīt, ka kaut ko nebija pamanījuši. Vairums skolēnu ir pozitīvi noskaņoti, cer, ka saņems labus vērtējumus. /Stundas beigas/

3.4. Uzdevumu kopas analīze un secinājumi

Uzdevumu kopa tika realizēta 9 mācību stundās, plānoto 8 stundu vietā. Klasē kopā ir 20 skolēni, taču daudzi skolēni slimoja, tāpēc tika norīkotas konsultācijas, kad var atnākt izpildīt uzdevumu, lai veidotos pilnīga izpratne par apgūstamo tēmu.

Secinājumi pēc pirmā uzdevuma veikšanas

Uz stundu bija ieradušies 13 skolēni, tāpēc darbs klasē šķita kluss un mierīgs. Skolēni klausoties prezentāciju aktīvi iesaistījās, atbildot uz uzdotajiem jautājumiem. Pēc prezentācijas, kad tiek aplūkotas dažādas gleznu reprodukcijas grāmatās, skolēni ļoti labprāt komentē gleznu attēlus.

Otrā uzdevuma daļa, kas sastāv no spēles un pēc tam radošā darba izveides, skolēniem patika. Spēle vairumam šķita interesanta un nesagādāja lielas grūtības. Vēlāk grūtības sagādāja izvēlēties 3 kartītes no kurām veidot radošo darbu. Vairāki skolēni bija izvēlējušies darbā attēlot gan siltās krāsas, gan vēsās. Skolēniem tika skaidrots un vēlreiz parādītas gleznas, kur uzskatāmi dominē siltie vai vēsie toņi, un tika ieteikts tomēr izvēlēties vienu no tiem. Skolēni, kas šo uzdevumu veica konsultācijā, visi izvēlējās attēlot pikniku un beigās darbi bija ļoti līdzīgi. Darbs skolēniem šķita interesants, jo izvēlētais formāts bija krietni mazāks kā ierasts. Kā arī patika izvēlēties kartītes, jo līdzīgs uzdevums iepriekš nebija veikts.

Turpmāk šo uzdevumu varētu uzlabot, ja spēli pārveidotu kā "kahoot" testu, kur būtu tāpat jāizvēlas kas atbilst impresionisma mākslas virzienam un kas nē. Skolēniem pēc uzdevuma izpildes ļoti patika teikt cik kuram bija pareizi vai nepareizi izvēlētas kartītes. "Kahoot" testā viņiem būtu pēc tam iespēja aplūkot rezultātus, tāpat arī varētu būt diezgan liels sacensību gars klasē.

Klasē ir 2 skolēni, kuri vēlas visu laiku izteikt nepiemērotus komentārus vai nevēlas pildīt uzdoto. Ar šādiem skolēniem ir grūti strādāt, pārējie skolēni arī paliek nokaitināti, jo viņi traucē klases darbu. Kopumā klasē disciplīna ir laba, taču ir jāatrod pieeja šādiem skolēniem, kas man uzdevumu kopas laikā izdevās tikai ar vienu no šiem skolēniem.

Autora prāt, sasniedzamais rezultāts tika īstenots, jo nākamajā reizē, kad tika lūgts atsaukt atmiņā ko skolēni atceras par impresionismu, katrs skolēns cēla roku un vēlējās nosaukt kādu mākslinieciskās izteiksmes līdzekli. Radošais uzdevums, pēc autora domām, labi nostiprināja skolēnu zināšanas, jo vairums sauca tieši to mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, ko bija izmantojuši savos darbos.

Secinājumi pēc otrā uzdevuma veikšanas

Mācību stundā piedalās 16 skolēni, nākošajā reizē tikai viens no skolēniem turpina slimot. Uzdevumu tika plānots paveikt 2 mācību stundās, taču daudzi skolēni nepaspēj pabeigt, tāpēc tika nolemts ļaut darbu turpināt arī vienā no divām nākošās nedēļas mācību stundām, ar cerību, ka būs visi skolēni mācību stundā.

Stundas sākumā skolēni spēj labi atcerēties un nosaukt, kas ir raksturīgs impresionismam. Dalot uzdevumam gleznu reprodukciju attēlus un fragmentus, skolēni neiebilst, ka tie tiek dalīti jauktā secībā un netika dota iespēja izvēlēties pašiem gleznu fragmentus. Skolēniem bija sākumā grūtības saprast, ka gleznu ir jāturpina, nevis jākopē. Tika uzsvērts un sīkāk skaidrots, ka ir jāmēģina attēlot gleznā izmantotās krāsas, triepiens, motīvs, bet tas, vai skolēna darbā būs tikpat daudz koku vai ūdensrožu kā gleznā, nav būtiski. Tad, kad skolēni saprata uzdevuma būtību, varēja novērot, ka darbs tiek veikts brīvāk un vairs skolēni nesatraucās kā precīzi attēlot, kopēt kuģus vai citus objektus.

Lai darbus pabeigtu pietrūka aptuveni 25 minūtes, tāpēc tika nolemts atļaut darbu turpināt nākošā reizē. Nākamajās mācību stundās skolēni pabeidz savus darbus. Tie, kas bija paspējuši darbu pabeigt iepriekšējās stundās, saņēma papildus uzdevumu. Papildus uzdevums, kurā skolēni veidoja gleznas kopijas puzzle, izvērtās veiksmīgi. Skolēni, kas veica uzdevumu ļoti labprātīgi darbojās un gribēja pēc iespējas ātrāk savienot abus attēlus. Arī pārējiem klases biedriem patika skolēnu veikums un viņi izteica vēlmi arī kādreiz pamēģināt šāda veida uzdevumu.

Otrās stundas pēdējās 10 minūtēs tika skaidrots mājasdarbs. Skolēni mājas darbu ierakstīja dienasgrāmatās un skolotāja ievadīja e-klasē, taču tāpat bija skolēni, kuri to neizpildīja. Stāstot, kas ir jādara mājasdarbā, tika uzsvērts, ka mājasdarbs sastādīs daļu no vērtējuma. Daudzi skolēni laicīgi sāka pildīt mājasdarbu un sūtīt attēlus arī e-klasē, lai pārliecinātos, ka ir sapratuši pareizi.

Autors uzskata, ka paredzamais rezultāts tika sasniegts, jo skolēnu darbos ir redzams cik ļoti viņi ir centušies atkārtot mākslas darbos redzamās krāsas un izpausmes veidus.

Secinājumi pēc trešā uzdevuma veikšanas

Trešajam uzdevumam, kas bija kā mājas darbs, tiek veltīta viena no mācību stundām. Skolēni parāda visai klasei savu fotoattēlus, pārējie skolēni ļoti labprātīgi balso par attēliem un vairums viedokļu sakrīt. Autors domā, ka bija vērtīgi veltīt mājasdarbu apskatei mācību stundu, jo tiem, kas vēl mājasdarbu nebija izpildījuši rādās labāks priekšstats par to,

kādus attēlus vajadzētu uzņemt. Kā arī, bija iespēja ieteikt tiem skolēniem, kas mājasdarbu atrādīja, izvēlēties tādus attēlus, kas vislabāk atbilst uzdevuma nosacījumiem un kas būtu atbilstoši katra skolēna individuālajām spējām.

Lai gan sākumā tika plānots, ka katram skolēnam vajadzētu abus attēlus arī izdrukāt, tomēr tika nolemts, ļaut arī attēlus ņemt līdzī savos telefonos. Autors saprata, ka daudziem skolēniem nav iespējas šos attēlus izdrukāt arī divu nedēļu laikā, jo mājās printeri nav, vai ir tikai melnbalti un uz pilsētu skolēnu vecāki dažkārt dodas tikai reizi mēnesī. Skolā attēlus arī nebija iespējams izdrukāt krāsainus. Autora prāt, atļaut izmantot telefonus, lai būtu katram pieejams savs attēls, bija veiksmīgi, jo skolēniem patika, ka uz stundu drīkstēja paņemt telefonus, lai gan tie tika izmantoti tikai, lai būtu pieejami fotoattēli.

Autors uzskata, ka sasniedza paredzamos rezultātus. Skolēni mācījās strādāt patstāvīgi, meklēja motīvus savā apkārtējā vidē un arī uzskatāmi varēja novērot un iemūžināt kā mainās krāsas dabā apgaismojuma ietekmē.

Secinājumi pēc ceturrtā uzdevuma veikšanas

Stundu vadīt bija patīkami un interesanti. Gan skolotājam, gan skolēniem pašiem bija interesanti vērot kā attēlos ir mainījušās gaismas un kā to pēc iespējas uzskatāmāk attēlot savos darbos.

Daži skolēni bija pārsteigti, ka var uzreiz savu darbu veikt sev izvēlētajā tehnikā, tas ir, iepriekš nav obligāti ar zīmuli viss jāizzīmē, pietiek tikai ar vieglu skici – galvenajām līnijām. Darbu skolēni veica raiti, bet, kad tika ieteikts abus darbus salikt kopā un salīdzināt, vairumam nācās vēl pie darba piestrādāt. Skolēni arī baidījās krāsot, piemēram, zāli naktī melnu, jo skolēni apzinās, ka tā tomēr ir zaļa. Tāpēc kārtīgāk kopā tika aplūkoti attēli un skolēni saprata, ka naktī zāle tiešām ir ļoti, ļoti tumša un atspoguļojot to savā darbā, var izmantot melno krāsu un nedaudz zaļo.

Autors uzskata, ka skolēniem darbs izraisīja pozitīvas emocijas, jo stundas beigās, kad darbi tika kopīgi aplūkoti, visi bija patīkami pārsteigti cik ļoti labi darbi ir sanākuši un cik labi var noteikt kādas diennakts stundas ir atspoguļotas. Izsakoties par citu darbiem, daudzu skolēnu komentāri bija ļoti līdzīgi, tāpēc tika mudināts un uzdoti uzvedinoši jautājumi, lai visi komentāri nekļūtu vienādi.

Secinājumi pēc piektā uzdevuma veikšanas

Rakstot pārbaudes darbu, skolēniem neradās jautājumi vai kādi sarežģījumi, tāpēc šķita, ka darbu ir sapratuši un varēja novērot, ka lielāka daļa skolēnu cītīgi rakstīja. Apstaigājot klasi, varēja arī novērot, ka lielāko daļu no tabulas ailēm skolēni ir aizpildījuši.

Pēc mācību stundas, lasot skolēnu pārbaudes darbus, autors saprata, ka vairākiem skolēniem ailīte “formāts” ir palikusi tukša vai aizpildīta kļūdaini, tas ir, skolēni ir šajās tabulas ailītēs aprakstījuši vai nu kompozīciju vai objektu formas.

Autors uzskata, ka dodot šāda tipa uzdevumu, obligāti jāpievieno aili par kompozīciju. Varētu arī tabulā aprakstīt sīkāk, ko tieši sagaida no skolēniem, piemēram, ailē “formāts” pierakstīt iekavās, ka ir jāuzraksta iespējamie, aptuvenie gleznas izmēri, tas kāda glezna vairāk ir – horizontāla vai vertikāla u. tml.

Autors domā, ka sasniedzamais rezultāts tika izpildīts, jo skolēnu darbos ir lasāmi daudzi ar mākslu saistīti jēdzieni, skolēni savu viedokli ir pamatojuši un spējuši atrast gleznās arī ko atšķirīgu.

3.5. Skolēnu mācību sasniegumu analīze un novērtējums

3.8. tabula

Vērtējumu analīze 1. uzdevumam (Kas ir impresionisms?)

- Lai uzdevums tiktu ieskaitīts ir jāizpilda vismaz divi no trīs kritērijiem.

Vērtējums	ieskaitīts	ieskaitīts	neieskaitīts
Skolēna darbs	 <p>Att. 3.6. 1. uzdevuma paraugs</p>	 <p>Att. 3.7. 1. uzdevuma paraugs</p>	 <p>Att. 3.8. 1. uzdevuma paraugs</p>
Apraksts	<p>Autors: SŠ16</p> <p>Skolēna darbs ir rūpīgs un pabeigts, ir izvēlētas 3 kartītes no mācību spēles un tās veiksmīgi atspoguļotas – ainava, siltie toņi, brīva kompozīcija.</p> <p>Skolēns izteicās par impresionisma glezniecību, iekļāva savā runā māksliniecisko izteiksmes līdzekļu noskumums.</p>	<p>Autors: SB1</p> <p>Skolēns darbu ir veicis rūpīgi, ir pabeidzis.</p> <p>Ir atspoguļotas 3 izvēlētas kartītes – deļotājas, vēsīe toņi, brīva kompozīcija.</p> <p>Par gleznu reprodukcijām neizteica komentārus.</p>	<p>Autors: SG3</p> <p>Skolēns darbu ir pabeidzis, taču darbs tika nodots sagumzīts.</p> <p>Skolēns nav atspoguļojis visas savas izvēlētas kartītes precīzi – vēsīe toņi, tēli iet ārā no kadra, pikniks. Pēc skolotājas aicinājuma vairāk parādīt, ka ir tieši vēsās krāsas, skolēns pasaka, ka nevēlās darbu vairs uzlabot.</p> <p>Skolēns par gleznu reprodukcijām tikai pasaka, ka tās nepatīk un nepamato savu viedokli.</p>

Vērtējumu tabula 1. uzdevumam (Kas ir impresionisms?)

Skolēna kods	Darba kvalitāte	Uzdevuma izpratne	Jēdzienu izmantojums	Vērtējums
SB1	+	+	-	i
SD2	+	-	-	ni
SG3	-	+	-	ni
SJ4	+	-	+	i
SK5	+	+	+	i
SL6	-	-	-	ni
SM7	-	+	+	i
SO8	+	+	+	i
SP9	+	+	+	i
SP10	+	+	+	i
SP11	+	-	+	i
SP12	-	+	+	i
SR13	-	+	-	ni
SŠ14	-	-	+	ni
SŠ15	-	+	+	i
SŠ16	+	+	+	i
SV17	+	-	+	i
SV18	+	+	+	i
SZ19	-	-	+	ni
SV20	+	+	+	i

Vērtējumu analīze 2. uzdevumam (Gleznas turpinājums)

Vērtējums	10	7	4
Skolēna darbs	 Att. 3.9. 2. uzdevuma paraugs	 Att. 3.10. 2. uzdevuma paraugs	 Att. 3.11. 2. uzdevuma paraugs
Autors	SP9	SŠ16	SP12
Darbā ir saskaņotas krāsas, formas, līnijas ar doto gleznas fragmentu. (5p)	Skolēns darbā ir spējis saskaņot krāsas un gleznas fragments ļoti labi saplūst ar skolēna darbu. 5/5 punktiem.	Skolēns ir centies atrast līdzīgus toņus, kā arī mēģinājis attēlot fragmentā redzamā triepiena raksturu. 5/5 punktiem	Darbu iesāka labi, centās saskaņot krāsas un citus gleznas elementus. Darbā redzams, ka kādā brīdī tas ir apnicis un tālāk vairs nav centies veikt uzdevumu pēc prasītā. 3/5 punktiem.
Darba kvalitāte – darbs ir rūpīgs, pabeigts. (3p)	Skolēns stundu laikā ir paspējis veikt uzdevumu, darbs nav nosmērēts. SP9 darbā viss ir saskaņots, nelec ārā kādi atsevišķi objekti vai vietas. 3/3 punktiem.	SŠ16 darbu iesāka rūpīgi, bet stundas beigu daļā to sasteidza, atstājot daudz baltu vietu un izsmērējot krītiņu, lai tās slēptu. 1/3 punktiem.	Darbs nav pabeigts, daudz tukšu laukumu. Darba priekšplāns ir rūpīgs, taču pārējā darba daļa ir tikai iesākta. 0,5/3 punktiem.
Darbs stundā – netraucē citiem, centīgi strādā. (2p)	Stundā SP9 strādā ļoti centīgi, klusi, darbu pabeidz ātrāk, jo nenodarbojas ar blakus lietām. Bieži prasa skolotājas ieteikumus. 2/2 punktiem.	Uz stundu nebija līdzīgi visi materiāli, tomēr netraucē citiem, darbu veic centīgi. 1/1 punktiem.	SP12 bija līdzīgi visi materiāli, bet stundā nebija vēlmes strādāt. Skolotājas ieteikumus ignorē, traucē citiem klases biedriem. 0,5/2 punktiem.

Vērtējumu tabula 2. uzdevumam (Gleznas turpinājums)

Skolēna kods	Uzdevuma izpratne (5p)	Darba kvalitāte (3p)	Darbs stundā (2p)	Kopā (10p)	Vērtējums
SB1	4,5	3	2	9,5	9
SD2	3	0	1,5	4,5	4
SG3	0	0	0	0	0
SJ4	n	n	n	n	n
SK5	5	2,5	1	8,5	8
SL6	3	0	0	3	3
SM7	5	1,5	1	7,5	7
SO8	5	2	2	9	9
SP9	5	3	2	10	10
SP10	4	1,5	2	7,5	7
SP11	3,5	0,5	2	6	6
SP12	3	0,5	0,5	4	4
SR13	2	0	0	2	2
SŠ14	5	2	1	8	8
SŠ15	5	2	2	9	9
SŠ16	5	1	1	7	7
SV17	5	2	0,5	7,5	7
SV18	3	2	2	7	7
SZ19	4	2	1,5	7,5	7
SV20	5	1,5	0,5	7	7
Vidēji	3,95	1,39	1,18	6,52	6 (gandrīz labi)

Vērtējumu analīze 4. uzdevumam (Radošs individuālais darbs)

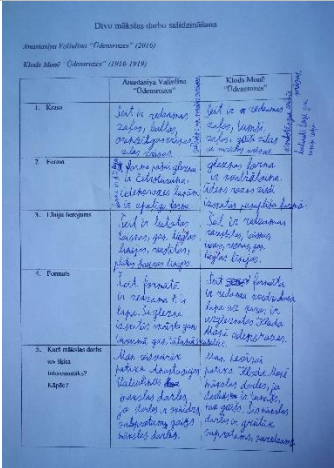
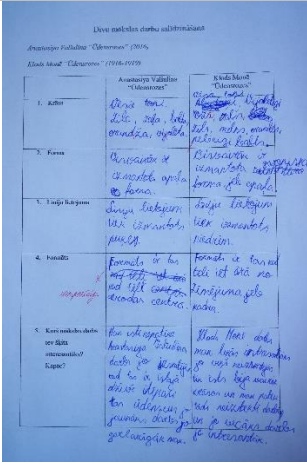
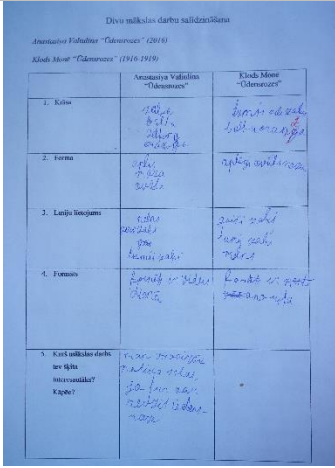
Vērtējums	10	8	3
Skolēna darbi	 <p>Att. 3.12. 4. uzdevuma darba paraugs</p>	 <p>Att. 3.13. 4. uzdevuma darba paraugs</p>	 <p>Att. 3.14. 4. uzdevuma darba paraugs</p>
Autors	SP9	SŠ15	SD2
Ir sagatavojies darbam – līdzī ir 2 fotogrāfijas. (2p)	SP9 ir līdzīgi gan fotoattēli, gan arī materiāli uzdevuma veikšanai. 2/2 punktiem.	Skolēnam ir līdzīgi viss nepieciešamais. 2/2 punktiem.	SD2 nav līdzīgi fotoattēls, skolotāja iedod savu. Ir līdzīgi pārējie materiāli. 0,5/2 punktiem.
Ir izveidoti divi darbi – katrā atspoguļoti divi atšķirīgi apgaismojumi. (5p)	Ir izveidoti divi darbi ar atšķirīgiem apgaismojumiem. 5/5 punktiem.	SŠ15 izveidojis divus darbus, kuros ir atšķirīgi apgaismojumi. 5/5 punktiem	SD2 ir tapuši divi darbi, apgaismojumi pārāk neatšķiras. 2,5/5 punktiem.
Darbā atspoguļotas	Darbos var uzskatāmi novērot divus atšķirīgus	Darbos ir redzami divi dažādi apgaismojumi,	Darbos apgaismojumi nav pārāk atšķirīgi,

atšķirīgas gaismas, uzsvērtas nianses. (5p)	apgaismojumus. 5/5 punktiem	skaidrāk nolasāms varēja būt darbs, kurā attēlota nakts. 3,5/5 punktiem.	nav attēloti visi objekti it kā tie būtu tumsā. 2/5 punktiem.
Darba kvalitāte – darbs ir rūpīgs, pabeigts. (3p)	SP9 abi darbi ir rūpīgi izstrādāti un pabeikti. 3/3 punktiem.	Darbi ir pabeikti, taču nav izstrādāti, tālumā esošās ēkas “peld” gaisā. 2/3 punktiem.	Darbi nav līdz galam izstrādāti, daudz tukšu laukumu. SD2 ir mēģinājis krītiņu izsmērēt, bet nav to izdarījis līdz galam. 0,5/3 punktiem.
Darbs stundā – netraucē citiem, centīgi strādā. (2p)	Stundā centīgi strādā, iekļaujas laikā, netraucē citiem. 2/2 punktiem.	SŠ15 stundas laikā citiem netraucē, darba procesu veic nopietni un atbildīgi. 2/2 punktiem.	Stundas laikā vairākas reizes atstāj savu darba vietu, lai aizietu parunāties ar savu draugu. 0/2 punktiem.
Piedalās darbu apskatē un pamato savu viedokli, izsakot komentārus par savu un citu darbiem. (3p)	Objektīvi izsaka komentārus par blakus esošā klases biedra darbu, novērtē savu darbu, pasakot ko uzlabotu. 3/3 punktiem.	Saskata labo blakus esošā klases biedra darbos. Par savu darbu spēj pateikt tikai neobjektīvu kritiku. 2/3 punktiem.	Nevēlas komentēt klases biedra darbus. SD2 par saviem darbiem izsaka nepilnīgu komentāru “ir labi”, uz rosinošiem jautājumiem neatbild, 1/3 punktiem.

Vērtējumu tabula 4. uzdevumam (Radošs individuālais darbs)

Skolēna kods	Materiāli darbam (2p)	Divi darbi (5p)	Uzdevuma izpratne (5p)	Darba kvalitāte (3p)	Darbs stundā (2p)	Savs viedoklis un pamatojums (3p)	Kopā (20p)	Vērtējums
SB1	2	5	5	3	2	3	20	10
SD2	0,5	2,5	2	0,5	0	1	6,5	3
SG3	0	4	3	1,5	0	0	8,5	4
SJ4	0,5	5	5	2	2	3	17,5	9
SK5	0	3,5	2,5	1,5	1	3	11,5	5
SL6	0	5	2,5	1	0	0	8,5	4
SM7	0	2,5	0	1	1	3	7,5	4
SO8	2	5	5	2,5	2	2,5	19	10
SP9	2	5	5	3	2	3	20	10
SP10	2	5	5	3	2	3	20	10
SP11							n	n
SP12	0	5	2,5	2,5	1	1	12	6
SR13	0	4	1,5	1,5	0	0	7	4
SŠ14	2	5	5	2,5	1	3	18,5	9
SŠ15	2	5	3,5	2	2	2	16,5	8
SŠ16							n	n
SV17	2	5	4,5	3	1	3	18,5	9
SV18	2	5	4	2	2	2	17	8
SZ19	1	5	3	3	2	3	17	8
SV20	2	5	5	1	2	2	17	8
Vidēji	1,11	4,67	3,56	2,08	1,39	2,08	14,75	7 (labi)

Vērtējumu analīze 5. uzdevumam (Radošs individuālais darbs)

Vērtējums	10	7	4
Skolēna darbs Sk. pielikumā	 <p>Att. 3.15. pārbaudes darba paraugs</p>	 <p>Att. 3.16. pārbaudes darba paraugs</p>	 <p>Att. 3.17. pārbaudes darba paraugs</p>
Autors	SV20	SB1	SD2
Saskata un nosauc gan atšķirīgo mākslas darbos, gan kopīgo. (5p)	Pilnvērtīgi aprakstīts gan kā mākslas darbi atšķiras, gan kas tiem ir kopīgs. 5/5 punktiem.	Vairāk uzsvērts un aprakstīts atšķirīgais. 3/5 punktiem.	Nepilnīgs apraksts, sarakstītas katrā ailē krāsas vai formas, vai kas cits prasītais, bet nav pieminēts vai gleznās tas ir kopīgais vai atšķirīgais. 3/5 punktiem
Izmanto dažādus mākslas valodas jēdzienus. (4p)	Ir izmantoti dažādi iepriekš apgūtie un pārrunātie mākslas jēdzieni, piemēram, līniju veidi, siltie/vēsie toņi. 4/4 punktiem.	Skolēns ir izmantojis dažādus mākslas jēdzienus, sajaucis jēdzien formāts un kompozīcija. 2,5/ 4 punktiem.	Ir izmantoti vienkārši ar mākslu saistīti jēdzieni. Nav izpratne par visiem lietotajiem jēdzieniem. 1/4 punktiem.
Pamato savu viedokli. (4p)	Skaidri izklāstīts savs viedoklis, pamatots. 4/4 punktiem	Viedoklis ir izteikts un pamatots. 4/4 punktiem.	Viedoklis ir izteikts, nav pamatots/ nav loģisks. 0,5/4 punktiem.

Vērtējumu tabula 5. uzdevumam (Divu gleznu salīdzinājums (pārbaudes darbs))

Skolēna kods	Kopīgais un atšķirīgais (5p)	Mākslas valoda (4p)	Sava viedokļa pamatojums (4p)	Kopā (20p)	Vērtējums
SB1	3	2,5	4	9,5	7
SD2	3	1	0,5	4,5	4
SG3	3	3	4	10	7
SJ4	3	3	3,5	9,5	7
SK5	5	2,5	2,5	10	7
SL6	2	2	0,5	4,5	4
SM7	4	1,5	2,5	8	6
SO8	3	3	4	10	7
SP9	5	4	4	13	10
SP10	3	2,5	4	9,5	7
SP11	2	2,5	4	8,5	6
SP12	2	2	1,5	5,5	4
SR13	2	1,5	4	7,5	5
SŠ14	2,5	3	3	8,5	6
SŠ15	2	2	3,5	7,5	5
SŠ16	3	3	4	10	7
SV17	3,5	2	3	8,5	6
SV18	3	3	4	10	7
SZ19	3	3	2	8	6
SV20	5	4	4	13	10
Vidēji	3,1	2,55	3,13	6,75	6 (gandrīz labi)

Skolēnu vērtējumus var vērtēt pozitīvi, jo visos uzdevumos lielākā daļa skolēnu ir saņēmuši vērtējumi “gandrīz labi” vai augstāk. Katrā uzdevumā ir skolēni, kas ir sasnieguši maksimālo punktu skaitu un attiecīgi ieguvuši arī vērtējumi “izcili” jeb 10. Pēdējā uzdevumā nav neviens nesekmīgs vērtējums – visi skolēni ir sasnieguši vidējo līmeni vai augstāk.

NOBEIGUMS

Autore uzstādīja mērķi izpētīt impresionisma mākslinieku apgaismojumu gleznojumos darbā ar 4.klases skolēniem vizuālās mākslas stundās. Lai sasniegtu mērķi tika veikta impresionisma teorētiskā izpēte un balstoties uz valsts izglītības standartu un vecumposma īpašībām, tika izveidota uzdevumu kopa.

Kā tika noskaidrots veicot teorētisko izpēti, skolēni šajā vecumposmā sāk pamazām kļūt par pusaudžiem un vēlas, lai viņus sāk uztvert kā pieaugušus cilvēkus ar savu viedokli. Kā arī redzes uztvere ir ļoti attīstījusies, bet zīmēprasmē vēl nē, tāpēc daudziem skolēniem var sākties posms, kad viņi uzskata, ka neprot gana labi zīmēt. Skolēni vēlas attēlot kaut ko no dabas, mācās organizēt darbam paredzēto laiku un vēlas izteikt savu viedokli. Valsts izglītības standarts paredz, ka skolēns ir iepazinis gan dažādas tehnikas, gan mākslas veidus, gan spēj salīdzināt mākslas darbos izteiksmes līdzekļus. Tāpat arī valsts izglītības standartā rakstīts, ka skolēnam ir jāprot saskatīt savā apkārtnē radošo darbu idejas, eksperimentu ceļā jāapgūst dažādi, daudzveidīgi izteiksmes līdzekļu salikumi. Kā arī jāamācas pamatot sava darba ideja, jāapgūst uzklautīt citu uzskati par mākslas darbiem. Balstoties uz skolēnu intelektuālajām spējām, uzdevumu kopa ir veidota no 5 uzdevumiem.

Prakses laikā pedagogiskā izmēģinājuma darbība tika veikta 11 mācību stundās. Prakses skolā vizuālās mākslas mācību stundas ir pa pāriem, tas ir, 2x40min. Pirmajā uzdevumu kopas veikšanas nedēļā skolēni tika iepazīstināti ar impresionisma mākslas virzienu – tā īsu rašanās vēsturi un dažādu gleznu aplūkošanu, lai varētu saskatīt galvenos mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus ko izmantoja impresionisma mākslinieki. Pēc tam veica vingrinājuma uzdevumu, pēc kura arī varēja noteikt skolēnu prasmju līmeni. Mērķis otrajam uzdevumam bija veicināt skolēnu tehniskās iemaņas un ļaut eksperimentēt darbā ar materiālu. Trešā uzdevuma mērķis ir meklēt iedvesmas avotus sev apkārtējā vidē. Ceturtais uzdevums ir paredzēts, lai apkopotu visas iepriekš apgūtas prasmes un radītu savu radošo darbu. Piektais uzdevums paredz skolēnu teorētisko zināšanu pārbaudi un pārbaudīt skolēnu prasmi salīdzināt mākslas darbus, izmantojot ar mākslu saistītus jēdzienus.

Pēc uzdevumu kopas analīzes var secināt, ka pedagogiskā izmēģinājuma darbība bija sekmīga, bet to varētu uzlabot un pilnveidot. Galvenās autores atziņas ir, ka uzdevumiem ir jāparedz papildu laiks vai jāizvēlas, piemēram, mazāks formāts, lai visi skolēni stundā darbu var pabeigt.

Skolēniem, lai varētu izvērtēt viņu darbu, tika izliktas trīs atzīmes. Pirmā atzīmē veidojās no skolēnu gleznu turpinājumiem un attieksmes mācību stundās. Otrā atzīmi sastāda

vērtējums par mājasdarbā uzņemtajiem foto attēliem un no kritērijiem par patstāvīgo darbu. Trešā atzīme ir gala pārbaudes darbs, kur skolēni parāda prasmes izteikt un pamatot savu viedokli par mākslas darbiem.

Diplomdarba teorētiskajā daļā ir izpētīta impresionisma rašanās vēsture un attīstība; otrajā diplomdarba daļā tika pētīti mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi, kas saistās ar impresionismu; trešajā daļā tika izveidota, īstenota un aprobēta uzdevuma kopa. Tika veikta analīze un secinājumi, pēc kuriem var secināt, ka diplomdarba mērķis un uzdevumi ir izpildīti.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. Albrehta, Dzidra. (2001) *Didaktika*. Rīga: Raka. 168 lpp.
2. Belmane, Ausma. (1991) *No Leonardo līdz Pikaso*. Rīga: Zvaigzne ABC.
3. Birziņa, Rita. *Interaktīvas mācību metodes, "Tālākizglītības programmas "Bioloģijas skolotāja profesionālā pilnveide" izstrāde un aprobācija" (Nr. 2006/0226/VPD1/ESF/PIAA/05/APK/3.2.5.2./0021/0063)*, [skatīts 20.02.2019.].
Pieejams:
http://skolai.daba.lv/proj_materiali/macibu_materiali/b/Interaktivas_metodes_present_rb_b.pdf
4. Blīgzna, Klāra. (2004) *Kompozīcijas pamati*. Rīga: Lielvārds.
5. Božans, Dīters. (2006) *Van Gogs*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds.
6. Briška, Ilze; Kalēja, Daiga. (2008) *Vizuālā māksla, skolotāja grāmata, 5.klase*. Rīga: RaKa.
7. Briška, Ilze; Kalēja, Daiga; Rudovska, Maija. (2008) *Vizuālā māksla, 5.klase*. Rīga: RaKa.
8. Geifords, Mārtins; Hoknijs, Deivids. (2016) *Attēlu vēsture. No alas līdz datora ekrānam*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds.
9. Gombrihs, Ernsts, H. (1995) *Mākslas vēsture, 2. izdevums*. Rīga: Zvaigzne ABC.
10. Hibnere, Valentīna; Grasmāne, Ina; Villerušs, Valentīns. (1995) *Tēlotāja māksla*. Rīga: Zvaigzne ABC.
11. Huyghe, Rene. (1992) *Impressionism*, Cartwell Books INC.
12. Kalvāns, Ēriks. (2018) *Attīstības psiholoģija*. Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija.
13. Krists, Andreass. (2015) *Krāsu mācība. Krāsu maģija mākslas pasaulē*. Rīga: Zvaigzne ABC.
14. Lanerī-Dažāna, Nadēža. (2004) *Glezniecības enciklopēdija*. Rīga: J.L.V..
15. Mācību priekšmeta programmas paraugs, *Vizuālā māksla 1.-9. Klasei*. (2010), [skatīts 18.04.2019.].
Pieejams:
<http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/pamskolai/vizmaksla.pdf>
16. Mācību priekšmeta standarts, "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem", Rīgā 2014.gada 12.augustā, [skatīts 18.04.2019.].
Pieejams
<https://likumi.lv/doc.php?id=268342>
17. Papvērta, Sāra. (2015) *Tas ir Monē*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds.
18. *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīcā* (2000) Rīga: Zvaigzne ABC, 248 lpp.

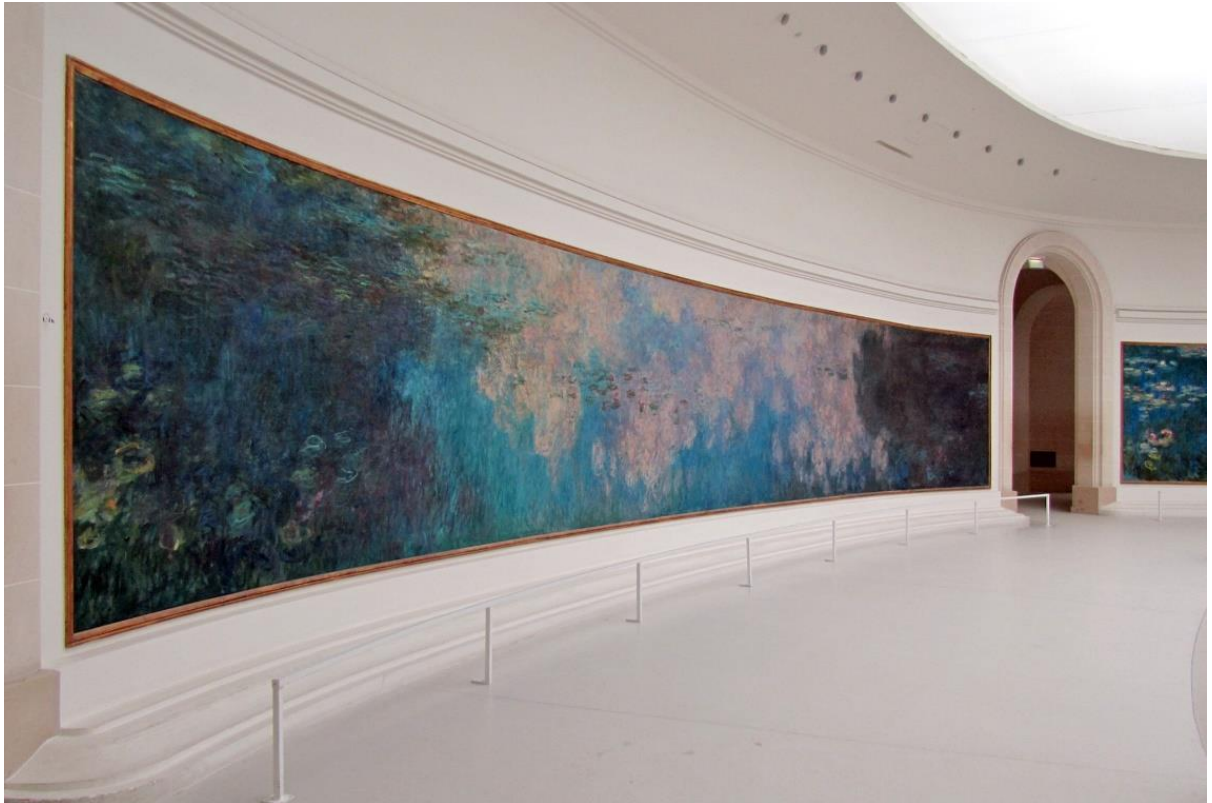
19. Seitz, William, C. (1971) *Monet*. Harry N. Abrams, INC., Publishers, New York.
20. Vītola, Ilze. *Skolēnu vecumposmu raksturīgākās iezīmes, to saistība ar vizuālās mākslas mācību procesu*, 29.09.2013., Eiropas Sociālā fonda projekts, “Inovācija un praksē balstīta pedagogu izglītības ieguve un mentoru profesionālā pilnveide”, 2.lpp.
21. Zelmenis, Voldemārs. (2000) *Pedagoģijas pamati*. Rīga: RaKa, 291 lpp.
22. Zirdziņa, Vaiva. (1995) *Vizuālās mākslas valodas ābece*. Rīga: Sprīdītis.

IZMANTOTO ATTĒLU AVOTI

23. Da Vinči, Leonardo, “Mona Liza (Džokonda)”, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://artsandculture.google.com/asset/portrait-of-lisa-gherardini-wife-of-francesco-del-giocondo-known-as-monna-lisa-la-gioconda-or-mona-lisa-1503-1519/uQGZ281YUJ3OGw>
24. Monē, Klods, ‘Sarkanās laivas Arženteijā’, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://artsandculture.google.com/asset/red-boats-argenteuil/bgG3sIxLULx3Lw>
25. Monē, Klods, “Japāņu gājēju tiltiņš un ūdensrožu dīķis”, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://artsandculture.google.com/asset/the-japanese-footbridge-and-the-water-lily-pool-giverny/OgHdz4nsHHvhcQ>
26. Monē, Klods, “Ūdensrozes”, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://artsandculture.google.com/asset/water-lilies/AwFXeMnZK5jOBw>
27. Monē, Klods, “Ūdensrozes”, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://artsandculture.google.com/asset/water-lilies/AwFXeMnZK5jOBw>
28. Monē, Klods, “Ūdensrozes”, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://www.theartpostblog.com/en/monet-water-lilies/>
29. Pissaro, Kamils, “Rudzu lauks, Gratte Coqs kalns, Pontoise”, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://artsandculture.google.com/asset/a-rye-field-hill-of-gratte-coqs-pontoise/1gG1Da32FBtxvQ>
30. Sislejs, Alfreds, “La Seine à Bougival” [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://www.christies.com/lotfinder/Lot/alfred-sisley-1839-1899-la-seine-a-bougival-6132098-details.aspx>
31. Sislejs, Alfreds, “Pļava pie Veneux Nadon”, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://visualelsewhere.wordpress.com/2018/12/11/7718/>
32. Valiulina, Anastasiya, “Ūdensrozes”, [skatīts:08.05.019.]. Pieejams: <https://www.singulart.com/en/artworks/anastasiya-valiulina-white-water-lilies-original-oil-painting-96587>

PIELIKUMI

1. Pielikums. Klods Monē, “Ūdensrozes”.

Att. 4.1. “Ūdensrozes” Klods Monē, 1915-1926. Audekls, eļļa, 200x1275cm. Musée de l'Orangerie, Parīzē.

2. Pielikums. Prezentācijas “Kas ir impresionisms?” izklājums.

Kā radies impresionisms?

- Aizsākumi meklējami Francijā (19.gs.).
- Mākslas kritiķis Luijs Leruā nievājoši izteicies par Kloda Monē darbu, «impresionisti».

Kā radies impresionisms?

- Nepabeigti, autoriem nav pietiekamu zināšanu, nepietiek ar mirkļa iespaida attēlošanu.
- Fotogrāfijas rašanās.
- Eļļas krāsas tiek ražotas tūbinās.

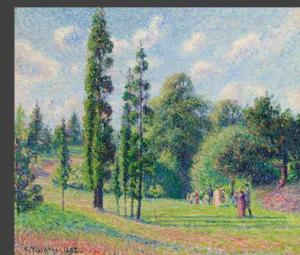
Klods Monē (1840-1926)

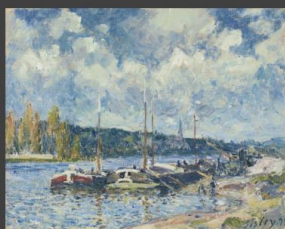
Eduārds Manē (1832-1883)

Kamils Pissaro (1830-1903)

Alfreds Sislejs (1839-1899)

Fredriks Bazils (1841-1870)

Edgars Degā (1834-1917)

Pols Sezāns (1839-1906)

Kādas ir impresionisma galvenās iezīmes?

Gaisma

Triepiens

Ikdienas ainas

Tonalitāte

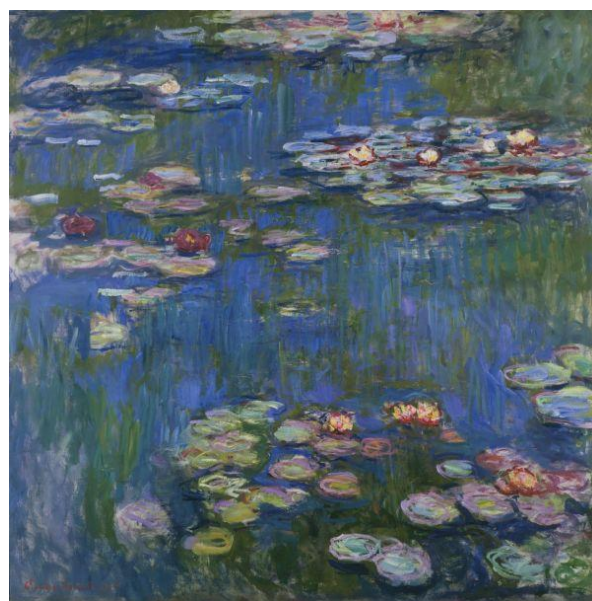

PALDIES PAR UZMANĪBU!

3. Pielikums. Pirmajā stundā izmantotais izdales materiāls, mācību spēle, “Kas ir impresionisms?”.

Gaismas spēles uz virsmām	Cilvēki sēž kafejnīcā	Ainavas	Klusā daba	Centrāla kompozīcija
Gaišas krāsas	Dejotājas	Tēli “iet ārā” no kadra	Gluds triepiens	Vēsie toņi
Izteikts triepiens	Pikniks	Darbu sērijas	Drūmas krāsas	Siltie toņi
Tēli centrā	“Skičveidīgi” darbi	Klods Monē	Izteikti siluēti	Brīva kompozīcija

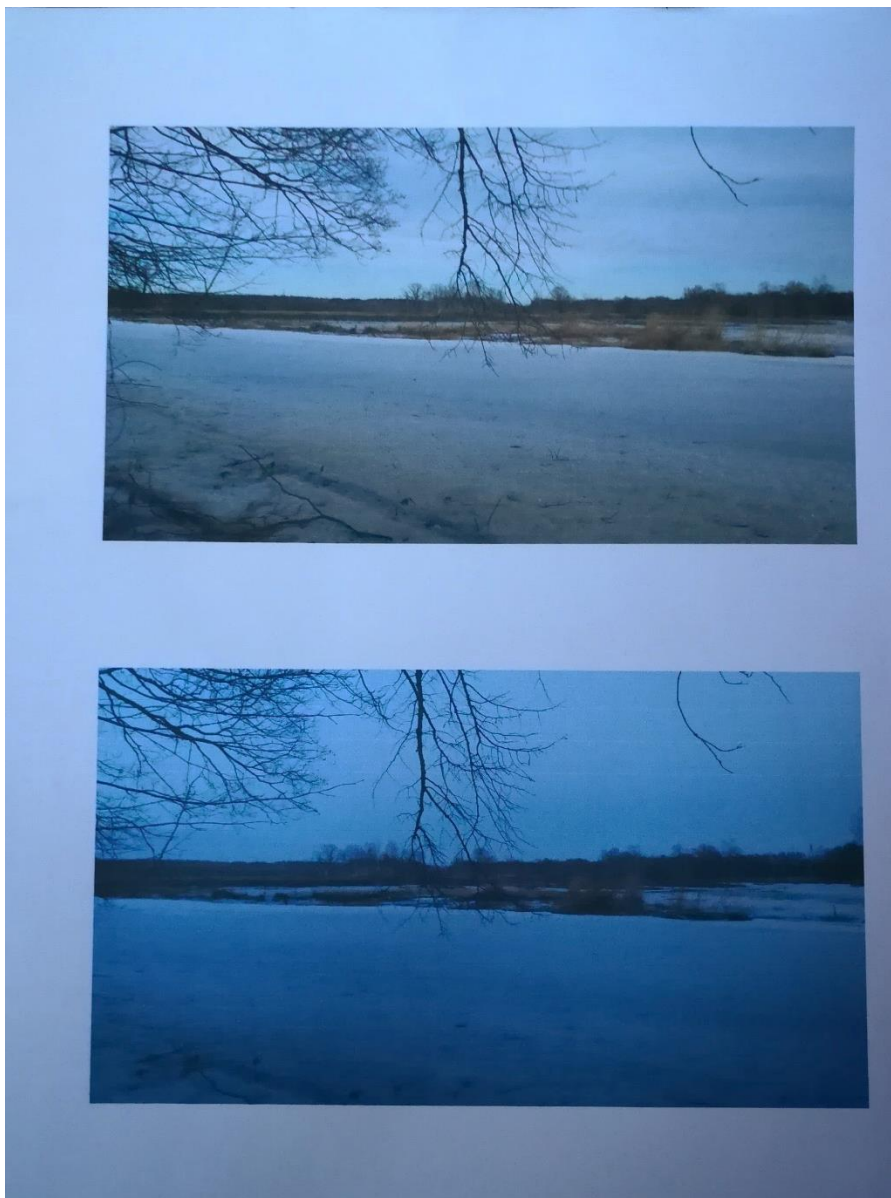
4. Pielikums. Gleznas salīdzināšanai pārbaudes darbam.

Att. 4.2. “Ūdensrozes”, Anastasiya Valiulina, 2016. Audekls, eļļa. 80x80cm.

Salīdzinājumā ar “Ūdensrozes”, Klods Monē, 1916. Audekls, eļļa. 200,5x201cm.

5. Pielikums. Skolēna SV18 fotoattēli.

Att. 4.3. SV18 fotoattēls.

6. Pielikums. Pārbaudes darbu paraugi no vērtējumu tabulas.

1. SV20

Divu mākslas darbu salīdzināšana

Anastasiya Valiulina "Ūdensrozes" (2016)

Klods Monē "Ūdensrozes" (1916-1919)

	Anastasiya Valiulina "Ūdensrozes"	Klods Monē "Ūdensrozes"
1. Krāsa	Šeit ir redzamas zaļas, baltas, oranžsārgas krāsas, zilās krāsas.	Šeit ir redzamas zaļas, tumši, zaļas, gaiši zilās un melnas krāsas.
2. Forma	forma pašai gleznei ir četrstūrīga. ūdensrozes lapām ir apaļīga forma.	gleznes forma ir kvadrātīga. ūdens rozes ziedi izskatās pusapļainā formā.
3. Līniju lietojums	Šeit ir lietotas taisnas, gan lieglas līnijas, raustītas, platas šauras līnijas.	Šeit ir redzamas raustītas, taisnas, tīnas, resnas, gan lieglas līnijas.
4. Formāts	Šeit formātā ir redzama A4 lapa. Šī glezne izskatās skaista gan tuļumā gan tālumā.	Šeit ~~ir~~ formātā ir redzama kvadrātīga lapa uz kuras ir uzgleznetas Kloda Monē ūdensrozes.
5. Kurš mākslas darbs tev šķita interesantāks? Kāpēc?	Man visvairāk patīka Anastasiyas Valiulinas mākslas darbs, jo darbs ir skaids, saprotams, gaišs mākslas darbs.	Man visvairāk patīka Kloda Monē mākslas darbs, jo darbs ir tumšs, kas gaišs. Šis mākslas darbs ir grūtāk saprotams, sarežģītāks.

Kamēstāstgāz, sēdina
šaurāki, lai gan
tumši toņi.

Att. 4.4. Skolēna SV20 pārbaudes darba paraugs.

2. SB1

Divu mākslas darbu salīdzināšana

Anastasiya Valiulina "Ūdensrozes" (2016)

Klods Monē "Ūdensrozes" (1916-1919)

	Anastasiya Valiulina "Ūdensrozes"	Klods Monē "Ūdensrozes"
1. Krāsa	Ļērie toni. Zila, zaļa, balta, oranžā, violeta.	~~Ļērie toni.~~ ^{Viens tonis} ~~Alu toni.~~ ^{Viņš izmanto} ~~zila, zaļa, balta,~~ zils, melns, oranžs, pelēcīgi beals.
2. Forma	Birvairāk ir izmantota apaļa forma.	Birvairāk ir izmantota ^{geometriskā} ~~taustāma~~ forma, jeb apaļa.
3. Līniju lietojums	Līniju lietojum tiek izmantots pusē.	Līniju lietojum tiek izmantots niedrēm.
4. Formāts	Formāts ir tas ~~kad tēli ir ārā~~ ~~kad tēli centrā~~ atrodas centrā. <i>kompozīcija</i>	Formāts ir tas kad tēli ir ārā no tīmējuma jeb kadra.
5. Kurš mākslas darbs tev šķita interesantāks? Kāpēc?	Man ir nepatīka Anastasiya Valiulina darbs jo ^{skatījās} kad tas ir istajā dīvānā it kā tas ūdens un jo jaunāks darbs jo garlaicīgāk man.	Klods Monē darbs man līķis interesantāks jo viņš reiz skatījās tik īsti bija vairāk kreāns un man patīk tādi reizēti darbi un jo vecāks darbs jo interesantāks.

Att. 4.5. Skolēna SB1 pārbaudes darba paraugs.

3. SD2

Divu mākslas darbu salīdzināšana

Anastasiya Valiulina "Ūdensrozes" (2016)

Klods Monē "Ūdensrozes" (1916-1919)

	Anastasiya Valiulina "Ūdensrozes"	Klods Monē "Ūdensrozes"
1. Krāsa	zalka balta zeltains oranža	tumši zilzalks balta oranža
2. Forma	aplis maza ovāls	aplīgi ovāls masa
3. Līniju lietojums	nelns gaiši zaki ~~gaiši~~ tumši zaki	gaiši zaki tumši zaki nelns
4. Formāts	formāts ir vidus dienā	formāts ir pats ~~pat~~ no rīta
5. Kurš mākslas darbs tev šķita interesantāks? Kāpēc?	man visvairāk patika sīkas, ja tu var redzēt ūdens masu	

Att. 4.6. Skolēna SD2 pārbaudes darba paraugs.

7. Pielikums. Pārbaudes darba paraugs.

Divu mākslas darbu salīdzināšana

Anastasiya Valiulina “Ūdensrozes” (2016)

Klods Monē “Ūdensrozes” (1916-1919)

	Anastasiya Valiulina “Ūdensrozes”	Klods Monē “Ūdensrozes”
1. Krāsa		
2. Forma		
3. Līniju lietojums		
4. Formāts		
5. Kurš mākslas darbs tev šķita interesantāks? Kāpēc?		

8. Pielikums. Uzdevuma “Gleznas turpinājums” izdalīto fragmentu paraugs.

Att. 4.7.

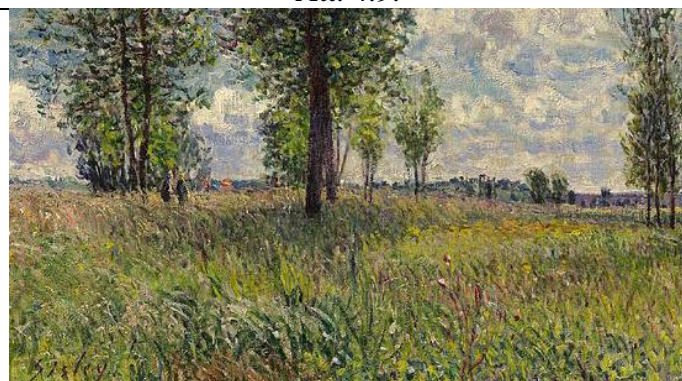
Att. 4.8.

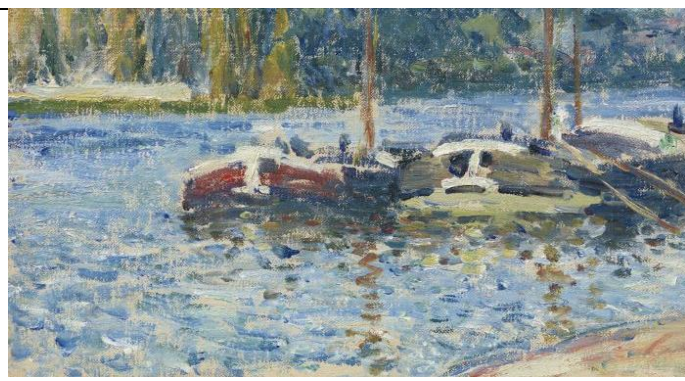
Att. 4.9.

Att. 4.10.

Att. 4.11.

Att. 4.12.

Att. 4.7. Fragments no “Sarkanās laivas Arženteijā” Klods Monē, 1875. Audekls, eļļa, 83x62cm. Hārvardas Mākslas muzejs, Kembridža, Apvienotā Kaaraliste.

Att. 4.8. Fragments no “Ūdensrozes” Klods Monē, 1916. Audekls, eļļa, 201x200cm. Nacionālais Rietumu Mākslas muzejs, Tokija, Japāna.

Att. 4.9. Fragments no “Japāņu gājēju tiltiņš un ūdensrožu dīķis” Klods Monē, 1899. Audekls, eļļa, 93x89cm. Filadelfijas Mākslas muzejs, Filadelfija, Pensilvānija.

Att. 4.10. Fragments no “Rudzu lauks, Gratte Coqs kalns, Pontoise” Kamils Pissaro, 1877. Audekls, eļļa. Šidzuokas Perfektūras Mākslas muzejs, Šidzuoka, Japāna.

Att. 4.11. Fragments no “Pļava pie Veneux Nadon” Alfreds Sislejs, 1881. Audekls, eļļa, 60x81cm. Privātā kolekcija.

Att. 4.12. Fragments no “La Seine à Bougival” Alfreds Sislejs, 1877. Audekls, eļļa, 33x41cm. Bijušā Alfred Lindona kolekcija, Parīze.

9. Pielikums. Gaisa perspektīva.

Att. 4.13. “Mona Liza (Džokonda)” Leonardo da Vinči, 1503-1505. Koks, eļļa, 77x53cm. Luvra, Parīze.

Att. 4.14. Fragments no “Mona Liza (Džokonda)” Leonardo da Vinči, 1503-1505. Koks, eļļa, 77x53cm. Luvra, Parīze.

10. Pielikums. Pabeigti skolēnu darbi.

Att. 4. 15. Skolēna SŠ14 darbs.

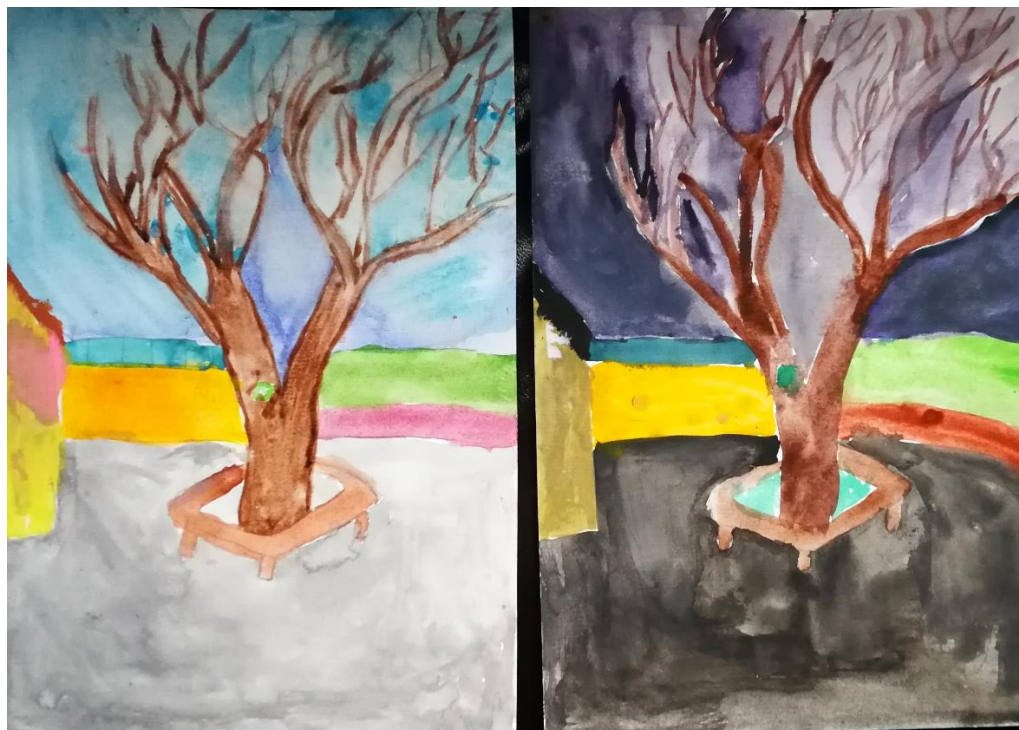
Att. 4. 16. Skolēna SO8 darbs.

Att. 4. 17. Skolēna SB1 darbs.

Att. 4. 18. Skolēnu SŠ16 un SV18 papildus kopīgais darbs.

Att. 4. 19. Skolēna SŠ14 darbs.

Att. 4. 20. Skolēna SP10 darbs.

Att. 4. 21. Skolēna SB1 darbs.

Att. 4. 22. Skolēna SV20 darbs.

Att. 4. 23. Skolēna SV18 darbs.

11.Pielikums. Autores radošais darbs.

Att. 4.24. Autores radošais darbs.

Diplomdarbs “Apgaismojuma izpēte impresionisma mākslinieku gleznojumos 4. klases vizuālās mākslas stundās” izstrādāts Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ Elizabete Šulte

(paraksts)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: pasniedzējs Asoc.prof. Juris Utāns _____ .____.2019.

(paraksts)

Recenzents: pasniedzēja Dr. paed. Asoc.prof. Māra Urdziņa-Deruma

Darbs iesniegts LU PPMF _____.____.2019.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Inese Ranka, _____

(paraksts)

Darbs aizstāvēts Valsts pārbaudījuma komisijas sēdē

____. _____.2019. protokola nr. _____, vērtējums: _____

Komisijas sekretārs: Asoc.prof. Gunta Treimane _____

(paraksts)